

๗๐๗.๐๗/๒

๑๐/๕/๕๐

๓.๕

วิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒
ในด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑

ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์

ของ

อัญชลี โสมคี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สิงหาคม ๒๕๓๑

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177349

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

Dr. Mr. 1000 ประธาน

(ดร.มะลิฉัตร เอื้ออานันท์)

Dr. Mr. 1000 กรรมการ

(รศ.ดร.วิรุณ หังเจริญ)

คณะกรรมการสอบ

Dr. Mr. 1000 ประธาน

(ดร.มะลิฉัตร เอื้ออานันท์)

Dr. Mr. 1000 กรรมการ

(รศ.ดร.วิรุณ หังเจริญ)

Dr. Mr. 1000 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อ.สินีนาง เลิศไพโรจน์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Dr. Mr. 1000 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 30 เดือน กันยายน พ.ศ. 2531

ประกาศขอบคุณการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับคำปรึกษา แนะนำ และความช่วยเหลือในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง จาก คร. มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ รองศาสตราจารย์อารี สุทธิพันธุ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โกทรบรรเทา อาจารย์วัชรินทร์ บุญยะกาญจน อาจารย์สินีนาด เลิศไพโรวัน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยตรวจแก้แบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ คร. มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ รองศาสตราจารย์ ดร. วิรุณ ตั้งเจริญ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ อาจารย์สนั่น หลอดคนแก้วทองแดง อาจารย์สุรพงษ์ คำนลักษณโยธิน

นอกจากนี้ยังมีบุคคลอื่น ๆ อีกหลายท่านที่ไม่สามารถกล่าวนามได้หมด ที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำวิทยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

อัญชลี โสมที

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับหนังสือเรียน	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีวิเคราะห์หนังสือ และเกณฑ์การพิจารณาหนังสือ	11
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษา	19
เอกสารเกี่ยวกับหนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษา	21
จุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา ศ 205, ศ 206 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา	
ตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ..	23
สรุปเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษา	
ปีที่ 2	24
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	30
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	30
เครื่องมือเครื่องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	43

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1	44
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด	72
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ นอกจากเนื้อหาต่าง ๆ ทั้ง 10 บท	75
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
/ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	76
/ กลุ่มตัวอย่าง	76
/ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	76
/ การวิเคราะห์ข้อมูล	77
สรุปผลการวิจัย	77
อภิปรายผล	79
ข้อเสนอแนะ	83
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	85
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	91

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจุดประสงค์ของหมวดวิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 สรุปคำอธิบายจุดประสงค์ของหมวดวิชาศิลปศึกษา และเกณฑ์วิเคราะห์	35
2	คะแนนเฉลี่ยความึกเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่มีต่อความ สอดคล้อง ระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลปศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิชาทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 1	45
3	คะแนนเฉลี่ยความึกเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่มีต่อความ สอดคล้อง ระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลปศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิชาทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 2	46
4	คะแนนเฉลี่ยความึกเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่มีต่อความ สอดคล้อง ระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลปศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิชาทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 3	47
5	คะแนนเฉลี่ยความึกเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่มีต่อความ สอดคล้อง ระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลปศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิชาทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 4	48
6	คะแนนเฉลี่ยความึกเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่มีต่อความ สอดคล้อง ระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลปศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิชาทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 5	50
7	คะแนนเฉลี่ยความึกเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่มีต่อความ สอดคล้อง ระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลปศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิชาทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 6	51

8	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีต่อความ สอดคล้อง ระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 7	53
9	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีต่อความ สอดคล้อง ระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 8	54
10	คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหา บทที่ 1 ในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต	55
11	คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหา บทที่ 2 ในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต	57
12	คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหา บทที่ 3 ในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต	58
13	คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหา บทที่ 4 ในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต	60
14	คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหา บทที่ 5 ในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต	62
15	คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหา บทที่ 6 ในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต	63

16	คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหา บทที่ 7 ในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต	65
17	คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหา บทที่ 8 ในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต	67
18	คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหา บทที่ 9 ในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต	69
19	คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหา บทที่ 10 ในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต	71
20	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ นอกเหนือจากข้อที่กำหนด ได้จากแบบทดสอบปลายเปิด	72

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง ตลอดจนด้านวัฒนธรรม ขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชากรในประเทศ การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างกำลังคนในประเทศให้มีคุณภาพ ถ้าคุณภาพของบุคคลในประเทศดีแล้ว ประเทศย่อมเจริญรุ่งเรือง ในขณะที่ความเจริญด้านต่าง ๆ ขยายออกไปอย่างกว้างขวางทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย เป้าหมายสำคัญที่เราต้องการในปัจจุบันคือให้ทุกคนรู้จักการแก้ปัญหาได้ เพื่อจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบต่อการศึกษานานาชาติ จึงต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทั้งระดับประถมและมัธยมศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอ

หนังสือเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของหลักสูตร จึงต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งในการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทุกครั้ง กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักในความสำคัญของวิชาศิลปศึกษา จะเห็นได้จากการกำหนดวิชาทัศนศิลปศึกษาให้เป็นวิชาบังคับในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเปิดโอกาสให้นักพิมพ์เอกชนร่วมจัดทำหนังสือเรียนและคู่มือครู เพื่อให้นักเรียนและครูได้มีโอกาสเลือกใช้หนังสือเรียนและคู่มือครูได้มากขึ้น

จากสรุปผลการสัมมนาระดับชาติ เรื่องหลักสูตรมัศึกษามีข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับหนังสือเรียนที่มีอยู่ว่า มีน้อย ขาดแคลนทั้งของไทยและต่างประเทศ มีข้อมูลที่ล้าสมัย เนื้อหาผิดพลาดและยังไม่สมบูรณ์ (กรมวิชาการ 2530 : 2)

หนังสือเรียนซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของหลักสูตร ย่อมมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เพราะหนังสือเรียนก็เป็นสื่อที่มีความจำเป็นสำหรับครูผู้สอน ก่อ สวัสดิพานิช

(2507 : 32) กล่าวว่าหนังสือเรียนเป็นอุปกรณ์การสอนที่สำคัญที่สุด แพบจะกล่าวได้ว่า การสอนวิชาต่าง ๆ แพบทุกวิชาต้องอาศัยหนังสือเรียนเป็นคู่มือ เพราะหนังสือเรียนเป็นแหล่งให้รายละเอียดของเนื้อหาที่ครูใช้ถือเป็นหลักและนักเรียนได้ศึกษากันคว้าด้วยตนเองไปด้วย เพราะฉะนั้นในการปรับปรุงหลักสูตรจึงต้องมีการปรับปรุงหนังสือเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรให้มากที่สุด สำหรับหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 กระทรวงศึกษาธิการ (2526 : 7) ได้กำหนดจุดหมายของหลักสูตรดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบและพัฒนาความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง
2. เพื่อให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิดและวิเคราะห์อย่างมีระเบียบ วิธีการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. เพื่อให้มีพระชนะที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิดมีระเบียบวินัยในการทำงานทั้งในส่วนตนเองและหมู่คณะ ภาระ ฝากเพียร อดทน ประหยัด และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
4. เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง เคารพต่อกฎหมายและกติกาสังคม รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ตลอดจนส่งเสริมสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม
5. เพื่อให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคีและเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการและเหตุผล
6. เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานเพียงพอแก่การนำไปปรับปรุงการดำรงชีวิตทั้งส่วนรวมและครอบครัว รวมทั้งการฝึกงานและการศึกษาเพิ่มเติม
7. เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ และให้รู้จักส่งเสริมการสาธารณสุขของชุมชน
8. เพื่อให้รักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน ให้รู้จักบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย
9. เพื่อปลูกฝังให้มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้มีความรู้และเลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ร่วมกันธำรงรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศชาติ

10. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีของมนุษยชาติในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรในอดีต การศึกษาในระบบโรงเรียนเริ่มครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 การศึกษาในครั้งนั้นมุ่งเน้นการรู้หนังสือและอบรมสั่งสอนขนบธรรมเนียมราชการ เพื่อเตรียมคนไปรับราชการ ระยะต่อมาได้มีการขยายการให้การศึกษาออกไป มีการสอนเกี่ยวกับวิชาเลขคณิต ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ บัญชี ภาษาอังกฤษและวิทยาศาสตร์ ในระยะแรกนี้ไม่พบหลักฐานว่ามีการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระบบโรงเรียน มาปรากฏการเรียนวิชาวาดเขียน ในหลักสูตรปี พ.ศ. 2438 หลังจากนั้นก็ได้มีการเรียนการสอนและปรับปรุงเนื้อหาวิชาเรื่อยมา (วิรุณ ตั้งเจริญ 2527 : 83 - 100)

การเรียนการสอนศิลปะในอดีต ผู้สอนจะเสนอวิชาที่ตนถนัด วิชาสอนของครูแต่ละคนก็จะแตกต่างกันออกไป ต้องการให้ศิษย์ได้เรียนรู้วิธีการอย่างที่เราบอกให้เป็นอันเสร็จสิ้น ไม่คำนึงถึงวิธีการในการถ่ายทอดความรู้ หลักหรือทฤษฎีการเรียนรู้ใด ๆ (วินัย โสมคติ 2528 : 112) ระบบการศึกษาดังกล่าวมีลักษณะสำคัญ คือ เป็นการศึกษาที่เน้นตัวครูเป็นผู้ถ่ายทอด เน้นการเลียนแบบให้ทำตามตัวอย่าง เป็นการใช้ความจำ เป็นการศึกษาที่เน้นการควบคุมและส่งเสริมลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล (อารี สุทธิพันธุ์ และคนอื่น ๆ 2515 : 12 - 16)

หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรวิชาศิลปะใหม่ การเรียนการสอนมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ในช่วงนี้มีหนังสือแบบเรียนเกี่ยวกับการวาดเขียนหลายเล่ม ซึ่งเน้นทัศนคติและความรู้ทางด้านการวาดเขียนภาพ ช่วงนี้ถือว่าเป็นช่วงของการตื่นตัวของศิลปศึกษา ต่อจากนั้นหลักสูตรการศึกษาก็เปลี่ยนแปลงปรับปรุงต่อไปอีก จนถึงการเปลี่ยนแปลงครั้งที่สำคัญในช่วงปี พ.ศ. 2503 ซึ่งในช่วงนี้อิทธิพลจากศิลปะตะวันตก โดยเฉพาะศิลปะนามธรรมเข้ามามีบทบาทสำคัญกับศิลปศึกษามากขึ้น (วิรุณ ตั้งเจริญ 2527 : 11 - 12)

การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - 2503 อำนาจ เย็นสบาย (2528 : 27) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ดังนี้

วิชาศิลปะที่เคยถูกตัดออกไปจากหลักสูตร ถูกนำเข้ามาสู่ระบบการเรียนการสอนอีกครั้งหนึ่ง แนวโน้มของการศึกษาศิลปะ อิทธิพลตะวันตกที่นิยมแบบแผนสำนักยุโรป หวังความเข้มข้น

มากขึ้น การเรียนการสอนศิลปะถูกรวบรวมาจากวิธีการศึกษาแบบช่างและศิลปิน ซึ่งเป็นคนละระบบกับศิลปศึกษาในโรงเรียน นอกจากนั้น สถานภาพของวิชาศิลปะ ยังถูกมองว่าเป็นวิชาที่ถมที่ว่างในหลักสูตร เมื่อเทียบเคียงกับวิชาอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์ เป็นต้น การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษายังขาดความชัดเจนในเรื่องของเป้าหมายต่อการเรียนการสอนศิลปะ มีความคลุมเครือและจำแนกแยกแยะไม่ออกสำหรับการพัฒนาศิลปะแนวประเพณี กับการเลือกเฟ้นข้อดีจากศิลปะตะวันตกที่จะธำรงไว้ซึ่งความเป็นตัวของตัวเอง และเท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ และความเข้าใจต่อศิลปะยังถูกมองว่าเป็นวิชาที่ฝึกทักษะฝีมือทั้ง ๆ ที่ขอบเขตของศิลปะมิใช่เป็นเพียงวิชาที่เป็นเอกเทศเท่านั้น ยังสามารถสัมพันธ์กับวิชาอื่นได้ด้วย

ในการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาจะต้องถือปฏิบัติตามจุดประสงค์ของหลักสูตร มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เฉพาะกิจกรรมให้ชัดเจนขึ้น และมีการกำหนดความคิดรวบยอดในแต่ละกิจกรรม เพื่อให้การเรียนการสอนมุ่งตรงไปยังเป้าหมายสุดท้ายของการเรียนรู้ ครูศิลปศึกษาจะต้องทำความเข้าใจหลักสูตรอย่างแจ่มแจ้งแล้ว ต้องเข้าใจแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษาอย่างลึกซึ้งอีกด้วย (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2529 : 1)

ตามโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้แบ่งกลุ่มวิชาโดยยึดลักษณะของเนื้อหาวิชาออกเป็น 5 กลุ่มคือ กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ และกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ

หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา จัดไว้ในกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ จุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชานี้เป็นการให้การศึกษาที่จะช่วยให้ผู้เรียนซึ่งกำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นได้เกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาโดยมุ่งเน้นการสร้างแบบพฤติกรรมให้มีบุคลิกภาพที่ดีงาม มีคุณธรรม มีสุนทรีย์ และอุปนิสัยที่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 10)

หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาคอบสนองความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น จึงได้กำหนดทิศทางของการศึกษา ซึ่งระบุอยู่ในจุดประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศิลปนิสัยของตนเอง
2. เพื่อสำรวจความถนัด และความสนใจทางศิลปะ
3. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและความสัมพันธ์ของศิลปะกับชีวิตประจำวัน

4. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพโดยปลูกฝังความประพฤติละเอียดยกก่อน และมีรสนิยมในการเลือกสรรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

5. เพื่อส่งเสริมการแสดงออกโดยการค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจากความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และเห็นความสำคัญในกิจกรรมร่วมของหมู่คณะ

6. เพื่อให้เกิดความนิยมชมชื่น ที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย

7. เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอดิเรก หรือการประกอบอาชีพสำหรับผู้ด้นักและสนใจ

8. เพื่อให้เกิดผลในการผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์

โครงสร้างหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาบังคับ ศ 101 ศ 102 วิชาเลือก ศ 111 ศ 112 ศ 113 ศ 114 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิชาบังคับ ศ 205 ศ 206 วิชาเลือก ศ 015 ศ 016 ศ 017 ศ 018 ศ 019 ศ 0110. ศ 0111 ศ 0112 ศ 0113 ศ 0114 ศ 0115 ศ 0116 ศ 0117 ศ 0118 ศ 0119 ศ 0120 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาบังคับไม่มี วิชาเลือกเหมือนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นั้น กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหนังสือเรียนวิชาศิลปศึกษา หัตถศิลป์ศึกษา สำหรับ ศ 205 หัตถศิลป์ศึกษา และ ศ 206 หัตถศิลป์ศึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนได้ใช้ประกอบการเรียนเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : คำนำ) ซึ่งผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการใช้หนังสือเรียน เพราะเป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางในการสอนของครู เป็นแหล่งวิชาและเป็นข้อมูลที่ครูจะต้องใช้สอน อีกทั้งหนังสือนี้ได้มีการนำไปใช้ในการเรียนการสอน โดยหนังสือชุดดังกล่าวครบวงจรแล้วตั้งแต่ปีการศึกษา 2529

ปัญหาของการวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าหนังสือดังกล่าวมีคุณค่าครบถ้วน เหมาะสม และสอดคล้องกับหลักสูตร หรือมีส่วนขาดตกบกพร่องหรือไม่

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ศึกษาหาข้อเท็จจริง

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือเรียนหัตถศิลป์ศึกษา ศ 205 ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในสภาพการณ์ที่เป็นอยู่

2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของเนื้อหาหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205 ศ 206
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามสภาพการณ์ที่ควรจะเป็น

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้
สอดคล้องกับหลักสูตรยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรับปรุงการเรียน
การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามลักษณะ
โครงสร้างของหลักสูตรศิลปศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ ในด้านความมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน ในสภาพการณ์
ที่เป็นอยู่และสภาพการณ์ที่ควรจะเป็น
2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. กลุ่มตัวอย่างมาจากกลุ่มประชากรดังกล่าว โดยการสุ่มอย่างง่าย จากครูผู้สอน
ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร
โรงเรียนละ 1 คน โดยสุ่มตัวอย่างมาร้อยละ 50 ของจำนวนโรงเรียน รวมเป็นครูทั้งสิ้น 59 คน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา หมายถึง กระบวนการ
พิจารณาคุณสมบัติหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205 ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของกรม
วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยพิจารณาว่า จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน
ที่กำหนดไว้นั้นสามารถสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

พุทธศักราช 2521 หรือไม่ รวมทั้งวิเคราะห์ถึงสภาพการณ์ที่เป็นอยู่และสภาพการณ์ที่ควรจะเป็นของหนังสือนี้

สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ หมายถึง สภาพอะอันแท้จริงที่เกิดขึ้นเนื่องจากการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หนังสือเรียนวิชาศิลปศึกษา ทักษะศิลปศึกษา ศ 205 ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สภาพการณ์ที่ควรจะเป็น หมายถึง สภาพการณ์ที่ประสงค์จะให้เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หนังสือเรียนศิลปศึกษา ทักษะศิลปศึกษา ศ 205 ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ความที่ได้จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง

หนังสือเรียนทักษะศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หมายถึง หนังสือเรียน หมวดวิชาศิลปศึกษา วิชาทักษะศิลปศึกษา ศ 205 และ ศ 206 สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 หมายถึง หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ที่จัดไว้ในกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ โดยมุ่งเน้นการสร้างแบบพฤติกรรมให้มีบุคลิกภาพที่ดีงาม มีคุณธรรม มีสุนทรีย์ และอุปนิสัยที่พึงประสงค์ ตามโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา หมายถึง จุดประสงค์ของวิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

จุดมุ่งหมายของหนังสือเรียน หมายถึง จุดประสงค์ของรายวิชาทักษะศิลปศึกษา ศ 205 ศ 206 ซึ่งแยกย่อยมาจากจุดประสงค์วิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

เนื้อหาวิชา หมายถึง เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหนังสือเรียนทักษะศิลปศึกษา ศ 205 ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหนังสือเรียนทักษะศิลปศึกษา ศ 205 ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นเครื่องช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ และเป็นข้อเสนอแนะแก่ผู้สอนในการจัดการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับหนังสือเรียน

เอกสารที่เกี่ยวกับวิธีวิเคราะห์หนังสือ และเกณฑ์การพิจารณาหนังสือ

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษา

เอกสารที่เกี่ยวกับหนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษา

จุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา ศ 205, ศ 206 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

สรุปเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับหนังสือเรียน

หนังสือเรียนสร้างขึ้นโดยอาศัยหลักสูตรเป็นแนวทาง แต่การบรรจุเนื้อหาลงในหนังสือเรียนนั้น มักจะอยู่ในความเห็นของผู้แต่งหรือกลุ่มผู้จัดทำแบบเรียนกลุ่มหนึ่ง กฤษดา กรุดทอง (2526 : 3) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเลือกเนื้อหาในหลักสูตรวิชา การเลือกเนื้อหาขึ้นอยู่กับทักษะหรือความคิดเห็นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งผู้เลือกอาจมีอคติหรือมีใจลำเอียงที่จะเลือกเนื้อหาที่ตนสนใจอยู่มายึดเยี่ยกลงในหลักสูตร บางครั้งผู้เลือกอาจเลือกโดยเน้นความสำคัญของเนื้อหามากเกินไป หรือพยายามเลือกจากตำราหรือหลักสูตรที่เห็นว่าดี โดยไม่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของหลักสูตร

๑๑ เชยเลอร์ และอะเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander. 1966 : 243 - 255) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดขอบเขตของเนื้อหา หลักสูตรที่ดีต้องมีการจัดโครงสร้างให้เนื้อหาสามารถตอบสนองจุดมุ่งหมายทั้งหมดให้เป็นไปอย่างสมบูรณ์ และมีความสัมพันธ์กันทั้งในแนวดิ่งและแนวนอนในทุกชั้นตอน

ฟรายเมียร์ (Frymeir. 1970 : 18) กล่าวถึงการเลือกเนื้อหาว่าในการเลือกเนื้อหานั้นนักการศึกษาจะต้องตอบคำถามพื้นฐาน 5 ประการต่อไปนี้ให้กระจ่างเสียก่อนคือ

ความรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ความรู้ที่ว่าจำเป็นมากน้อยเพียงใด ความรู้นั้นแฝงอยู่ในเนื้อหาลักษณะใด ต้องเรียนรู้เนื้อหามากเท่าใดจึงจะได้รับความรู้ และการเรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดต้องมีเงื่อนไขอย่างไร

สุมิตร คุณานุกร (2516 : 5 - 7) กล่าวไว้ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรว่า การเลือกและการจัดเนื้อหาประสบการณ์ ก่ออาศัยจุดมุ่งหมายเป็นหลัก การบรรจุเนื้อหานี้ก็ต้องพิจารณาว่า เนื้อหาใดควรนำไปสอนก่อนและหลัง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรู้และพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ผู้เรียนควรรู้อะไร มีประสบการณ์อะไร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวและจัดลำดับความรู้และประสบการณ์อย่างไรจึงจะเกิดผลการเรียนรู้สูงสุด

กฤษฎา กรุดทอง (2526 : 28) ได้ศึกษาถึงการคัดเลือกรายวิชาบังคับในหลักสูตรโดยวิธีการเชิงปริมาณ และได้สรุปประเด็นสำคัญจากความคิดของนักการศึกษาถึงเรื่องการจัดเนื้อหาในหลักสูตรว่า ระบบการคัดเลือกเนื้อหาในหลักสูตรประกอบด้วย สิ่งที่ต้องเข้าไป ได้แก่ ความรู้จากศาสตร์ ผลผลิตได้แก่ เนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตร และกระบวนการนี้ ได้แก่ การคัดเลือก การคัดเลือกเริ่มจากการพิจารณาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง การจัดแบ่งความรู้ของศาสตร์ออกเป็นรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ แล้วจึงคัดเลือกเนื้อหาส่วนที่จำเป็นมาจัดเป็นวิชาบังคับในหลักสูตร การคัดเลือกเนื้อหามาบรรจุไว้ในหลักสูตร ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและคุณค่าของความรู้ ข้อจำกัดทางสังคมและธรรมชาติของผู้เรียน โดยกำหนดขึ้นเป็นเกณฑ์ทางโครงสร้างและเกณฑ์การเลือก เกณฑ์ทางโครงสร้างจะต้องพิจารณาถึงระยะเวลาตลอดหลักสูตร จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร สัดส่วนของเนื้อหา ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนเนื้อหาหนึ่ง ๆ จำนวนหน่วยกิตของเนื้อหาหนึ่ง ๆ บุรพวิชา เกณฑ์การเลือกจะต้องพิจารณาถึงความเป็นแก่นสารและสาระของความรู้ ความสอดคล้องกับบุคลิกและประสบการณ์ของผู้เรียน ความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม ความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ความสามารถสนองวัตถุประสงค์ให้หลายข้อ และความสมดุลทั้งความกว้างและความลึกซึ้ง

หลักสูตรและหนังสือเรียนย่อมมีความสัมพันธ์กัน หนังสือเรียน จะต้องอาศัยรายวิชาและขอบเขตของเนื้อหาจากข้อกำหนดในหลักสูตร เนื้อหาหนังสือเรียนจะเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ผู้เรียน

ได้เพียงใด สมควรที่จะได้ศึกษาวิเคราะห์วิจัย เพราะหนังสือก็เป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่งที่จะเชื่อมโยงนักเรียนกับการบรรลุเป้าหมายของการเรียนการสอนตามหลักสูตร สบง ลักษณะ (2525 : 109 - 110)

จินตนา ใบกาชฎี (2520 : 21) ให้ความหมายของหนังสือเรียนว่า คือหนังสือที่รวมวิชาความรู้ในหมวดวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อเรื่องตรงตามหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างถูกต้องและครบถ้วน หนังสือเรียนมีจุดมุ่งหมายใช้ในการเรียนการสอนโดยเฉพาะ มีกฎเกณฑ์การเขียนเป็นพิเศษ เช่น เขียนเป็นรายวิชาสำหรับเรียนตามระดับชั้นต่าง ๆ มีความยากง่ายตามวัยของผู้เรียน ลักษณะการเรียบเรียงเป็นเชิงวิทยาการ ให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง เมื่อจบบทเรียนแต่ละบทก็มีกิจกรรมเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนไว้ท้ายเล่ม

ประภาศรี สีหอำไพ (2524 : 44) ให้ความหมายของหนังสือแบบเรียนว่าเป็นหนังสือที่บรรจุเนื้อหาตามหลักสูตร ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการออกใบอนุญาต กำหนดให้เป็นหนังสือที่เรียนในชั้นระดับต่าง ๆ หรือเป็นหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการสั่งให้สอนได้โดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือเรียบเรียงเนื้อหาถูกหลักวิชา ตรงตามหลักสูตรประมวลการสอนและมีความเหมาะสมกับระดับชั้น นักเรียนได้ใช้หนังสือแบบเรียนทั้งในชั้นเรียนและเรียนด้วยตนเอง มีความสะดวกที่จะค้นเนื้อหาที่เรียบเรียงไว้อย่างมีระเบียบ ให้เรียนรู้ตามหน้าและสารบัญที่กำหนดไว้วิธีอ่านก็แล้วแต่ความต้องการ คือบางตอนอาจอ่านผ่าน ๆ ไปเก็บแต่ใจความสำคัญมาสรุป บางตอนอาจอ่านย่ำแน่นเนื้อหา ตัวอักษรและภาพประกอบตลอดจนตารางข้อมูลต่าง ๆ ช่วยให้ผู้เรียนได้รับบทนิทัศน์และเนื้อหาได้อย่างแจ่มแจ้งรวดเร็ว มีกิจกรรมเสนอแนะและแบบฝึกหัดประเมินผล การเรียนการสอน

วัลลีย์ ประสาททองโอสถ (2525 : 164) ให้ความหมายว่า หนังสือเรียน หมายถึง หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้เป็นหนังสือเรียนประจำวิชา เป็นหนังสือที่รวบรวมความรู้ในหมวดวิชาหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อเรื่องตรงตามหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างถูกต้องและครบถ้วน จัดทำเป็นรายวิชาตามระดับชั้นต่าง ๆ อาจมีลักษณะเป็นแผ่น หรือเป็นชุดย่อย ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สวัสดิ์ จงกล (2525 : 138) ว่า เป็นหนังสือที่กระทรวง

ศึกษากำหนดการใช้เป็นแบบเรียน มีสาระตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรครบถ้วน จะเป็นเล่ม เป็นแผ่น เป็นชุดก็ได้ และอาจมีชื่อแตกต่างกันดังนี้ แบบเรียน แบบสอนอ่าน หนังสืออ่าน หนังสือประกอบการเรียน

ดังนั้นหนังสือเรียนจึงเป็นหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ประจำวิชา ซึ่งมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างครบถ้วน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การพิจารณาหนังสือ

การประเมินค่าหนังสือเรียนคือการพิจารณาว่า หนังสือเรียนเรื่องหนึ่ง ๆ มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด มีส่วนดีหรือส่วนบกพร่องอย่างไร จะได้ประโยชน์จากหนังสือนั้นมากน้อยเพียงใด ซึ่งย่อมจะต้องอาศัยหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในเรื่องนี้มีผู้ให้แนวทางเกี่ยวกับกับเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

๑.1 สิริินทร์ ช่างโซติ และ อรสา ภูมิรี ปุกหุด (2512 : 4 - 6) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือเรียนที่ดีไว้ว่า มีเนื้อหาตรงตามหลักสูตรและประมวลการสอนตามวิชาและชั้นที่กำหนด มีความถูกต้องเที่ยงตรงในเนื้อหาเรื่องข้อเท็จจริง ตัวสะกด การันต์ การแบ่งวรรคตอน และย่อหน้าที่ถูกต้อง ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา และผู้แต่งแสดงทัศนะเป็นกลาง ให้สาระด้านความรู้และด้านสติปัญญา เนื้อหาในหนังสือเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่วนภาษาชวนอ่าน และเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ภาพประกอบชัดเจน สวยงาม จัดรูปเล่มเหมาะสม และมีเครื่องช่วยประกอบต่าง ๆ เช่น สารบัญ เชิงอรรถ อภิธานศัพท์

๑.๒ ภิญญู สาร (2516 : 268) ได้ให้หลักเกณฑ์การพิจารณาเนื้อหาของหนังสือไว้หลายแง่ โดยแนะนำให้สำรวจดูว่า หนังสือเล่มนี้ได้ขยายประสบการณ์ของนักเรียนในทางเชาวน์ปัญญาและอารมณ์เพียงใด หนังสือเล่มนี้มีอะไรที่น่าสนใจในเชิงความคิดของนักเรียนหรือไม่ ถ้าเป็นหนังสือที่ให้ความรู้หรือข่าวสาร ควรดูความถูกต้องทันสมัยเพียงใด จะช่วยเพิ่มความรู้ที่เด็กมีอยู่แล้วหรือไม่ เป็นสิ่งที่แปลกออกไปจากหนังสืออื่น ๆ ที่นักเรียนมีอยู่แล้วหรือไม่ ถ้าเป็นนวนิยายจัดเป็นนวนิยายที่แสดงให้เห็นภาพสะท้อนของชีวิตจริง ๆ หรือไม่ และเนื้อหาที่น่าสนใจมาเสนอเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของผู้อ่านหรือไม่เพียงใด

การวิเคราะห์หนังสือเรียน ไม่ว่าจะมีจุดประสงค์ประการใดก็ตาม วิธีการวิเคราะห์ก็ไม่แตกต่างกันมากนัก โกชัย สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร (2520 : 17 - 18) ได้สรุปวิธีการวิเคราะห์หนังสือเรียนไว้ดังนี้ วิเคราะห์โดยนำหนังสือเรียนของวิชาเดียวกันมาเปรียบเทียบกันทุกเล่ม ตั้งแต่เริ่มมีหนังสือเรียน วิชานั้นจนถึงที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน วิเคราะห์โดยนำหนังสือเรียนของวิชาเดียวกัน ระดับชั้นเดียวกันมาเปรียบเทียบกันทุกเล่ม (เพราะมีผู้แต่งหลายท่าน และแนวแต่งก็แตกต่างกันออกไป) แต่พิจารณาเฉพาะหนังสือเรียนที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น วิเคราะห์โดยสอบถามความเห็นจากผู้เรียนหนังสือเรียนเล่มนั้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนอภิปราย ตอบแบบสอบถาม หรือสัมภาษณ์ความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจะวัดความน่าอ่านของหนังสือเรียนได้คร่าว หรือวิเคราะห์โดยสอบถามความเห็นจากครูผู้สอนหนังสือเรียนนั้น ซึ่งจะวัดความนิยมหรือประเมินคุณค่าบางประการของหนังสือเรียนเล่มนั้นได้ และวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้อย่างมีเหตุผล เช่น ตั้งเกณฑ์ไว้ว่า หนังสือเรียนที่ดีควรเสนอเนื้อหาเพื่อตอบสนองความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชานั้น ๆ เป็นต้น วิธีนี้ผู้วิเคราะห์จะต้องศึกษาหลักสูตรความมุ่งหมายทั่วไป และความมุ่งหมายเฉพาะเรื่องของวิชานั้น เพื่อตั้งเกณฑ์ขึ้นมาอย่างรัดกุมเพียงพอ

1.7 ฮอร์น (Horn. 1970 : 71) ให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าหนังสือด้านเนื้อหาดังนี้ หนังสือนั้นให้ข้อคิดที่ควรจะให้เด็กทราบ มีความเหมาะสมกับประสบการณ์และภูมิหลังของเด็กที่อ่าน เนื้อเรื่องให้ข้อคิดที่เป็นปัจจุบัน โครงเรื่องมีการกระทำที่ชวนให้ติดตามอยากรู้เรื่อง เนื้อเรื่องและการดำเนินเรื่องเป็นที่สนใจของเด็ก ทำให้เด็กเกิดอารมณ์คล้อยตาม เนื้อเรื่องเป็นที่รู้จักของกันทั่วไปโดยส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน เนื้อเรื่องแสดงให้เห็นธรรมชาติของมนุษย์ และคงจะมาจากสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ความรัก การยอมรับ ความเป็นเจ้าของ เนื้อเรื่องต้องเน้นความมีเมตตา ความยกย่อง ความซื่อสัตย์ ความกล้าหาญ และความมีคุณธรรมซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ไม่ควรเป็นการสอนศีลธรรมโดยตรง แต่จะแทรกไว้โดยเด็กไม่รู้ตัว เนื้อหาด้านศีลธรรมและข้อควรประพฤติปฏิบัติต้องเป็นที่เข้าใจและเด็กกระทำได้ และผู้เขียนต้องให้ความเป็นธรรม ไม่มีอคติกับเชื้อชาติ ศาสนา ลัทธิ

24 ลิวอิส และฮาร์เชอร์โรด (ประภาศรี สีหอำไพ 2524 : 47 อ้างอิงมาจาก Lewis and Harcherod. 1971 : 333 - 337) ได้ให้เกณฑ์การวิเคราะห์หนังสือเรียน ว่าควรพิจารณาดังนี้ ขอบเขตของเนื้อหา (Scope of Content) แบบเรียนต้องบรรจุสาระเกี่ยวกับหัวข้อที่ศึกษาในรายวิชานั้น การตีความหมายวัตถุประสงค์ในหลักสูตรใช้ตามแนวของ ประมวลการสอน การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนต้องเลือกหัวข้อเรื่อง (topic) ในแบบเรียน มาเปรียบเทียบกับประมวลการสอน จึงจะพิจารณาขอบเขตได้ ความเหมาะสมในระดับชั้นหรือ ระดับความสามารถในการเรียนของผู้เรียน (Appropriateness of Grade of Achievement Level) การใช้ถ้อยคำส่วนวนคำศัพท์เหมาะสมกับวัย ระดับชั้นและระดับความสามารถของผู้เรียน ซึ่งในแบบเรียนนั้นการวิเคราะห์ควรเลือกหัวข้อ ประโยค คำศัพท์ คำยาก เรียงรายการคำต่าง ๆ พิจารณาว่าแบบเรียนนั้นจะนำมาใช้เป็นรายบุคคล แบ่งแยกตามความสามารถได้หรือไม่ เหมาะสม กับผู้เรียนทั้งชายและหญิงหรือไม่ มีอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้เรียนช้าบ้างหรือไม่ มีสิ่งท้าทายสำรองไว้ สำหรับผู้เรียนได้เร็วบ้างหรือไม่ วัสดุลักษณะภายนอก (Physical or Mechanical Features) การพิมพ์ชัดเจนน่าอ่านหรือไม่ ตัวอักษรใหญ่พอเพียง มีช่องว่างบรรทัด แนวบรรทัดทำให้อ่านง่ายหรือไม่ มีคำอธิบายศัพท์ มีการสรุปและวิจารณ์ในท้ายบท มีบรรณานุกรมที่เหมาะสม มีภาพประกอบที่มีขนาด สี่ ชัดเจนตรงกับเรื่อง

25 โกชัย สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร (2521 : 24) ได้ให้แนวการประเมิน ค่าน้ำหนังสือไว้ดังนี้ การจัดหมวดหมู่และเรียงลำดับเนื้อเรื่องเรียบร้อย สาระสำคัญของเนื้อหาควร นำเสนออย่างตรงไปตรงมา แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน ในเรื่องกฎ นิยาม หลักการ ความจริง ความคิดเห็น การคาดคะเน การใช้ภาษาไม่กำกวมเข้าใจง่าย เนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมาย ของหลักสูตร ค่านิยมที่ปรากฏในหนังสือควรเป็นสิ่งที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง มีความสัมพันธ์ กับตัวนักเรียน และสามารถปลูกฝังค่านิยมนั้น ๆ ได้ เพื่อยกระดับสติปัญญา ระดับจิตใจและความ สามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้น เนื้อหาต้องมีหลักฐานอ้างอิงอย่างถูกต้อง เมื่อจบแต่ละบทหรือแต่ละ เรื่องควรมีกิจกรรมเสนอแนะ ส่วนประกอบของหนังสือแบบเรียนทำให้เกิดความสะดวก เข้าใจ เรื่องได้ง่ายและรวดเร็วทำให้เรื่องน่าอ่าน ได้แก่ ภาพ แผนภูมิ ตาราง แผนผัง สี สีสวยงาม

รูปเล่มกระหัดรัด กระดาษดีพอสมควร ตัวพิมพ์ชัดเจนถูกต้อง ขนาดตัวพิมพ์เหมาะสมแก่สายตาของนักเรียน การประเมินคุณค่าของหนังสือเรียนโดยเน้นคุณค่าของเนื้อหาและกิจกรรมเป็นสำคัญ

2.6 คลาร์ก และสตาร์ (Clark, L.S. and Starr, L.S. 1981 : 236 - 238) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาหนังสือเรียนเพื่อเลือกใช้ไว้ดังนี้ เนื้อหาถูกต้องทันสมัย ผู้เขียนต้องมีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เขียน ผู้เขียนเขียนได้กระจ่างเข้าใจง่าย เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิชา เนื้อหาครอบคลุมหัวข้อที่สำคัญและจำเป็นโดยการจัดเรียงตามลำดับที่เหมาะสม เนื้อหานำเสนอถูกต้องตามข้อมูล มีรายละเอียดของเนื้อหาถูกต้องกับระดับชั้นและวัยของนักเรียน ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับวัยโดยพื้นฐานความรู้ของนักเรียนที่ไม่มีมาก่อน การจัดแบ่งหมวดหมู่และสรุปเนื้อหาอย่างง่ายแก่การเข้าใจ มีการแนะนำหนังสือที่ส่งเสริมการเรียนรู้การสอน เนื้อหาเสนอแนะสิ่งเร้าและกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ มีข้อเสนอแนะตามขั้นตอน ควรต้องอ้างอิงเอกสารที่ผู้เขียนนำข้อมูลมาใช้ถูกต้องหรือไม่ ภาพประกอบและคำบรรยายควรจะต้องถูกต้องและเหมาะสมกับเนื้อหา ควรจะมีแผนภูมิ แผนผังหรือตารางในส่วนที่จำเป็นต้องใช้เท่านั้น หนังสือมีรูปเล่มแข็งแรง ทนทาน การพิมพ์จะต้องชัดเจนได้มาตรฐาน ภาพประกอบจะต้องชัดเจนและสวยงาม

ประเด็นสำคัญที่สุดในการจัดทำหนังสือเรียนว่าจะสนองต่อตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วได้มากน้อยเพียงใด ก็อยู่ที่เนื้อหาและการจัดกิจกรรมในบทเรียนนั่นเอง น่าจะได้มีการตรวจสอบคุณค่า โทษี่ สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร (2520 : 40 - 44) กล่าวว่า เราสามารถจะพิจารณาในด้านเนื้อหาและกิจกรรมหนังสือเรียน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร พอสรุปได้โดยย่อดังนี้

ส่วนประกอบด้านความรู้ ประเมินดูว่าการเสนอเนื้อหานั้นมีลักษณะดังนี้หรือไม่ เสนอเนื้อหาที่เป็นประเด็นสำคัญ มุ่งความคิดหลักไม่ใช่อธิบายเรื่องปลีกย่อย แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิชา มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ เสนอเนื้อหาทันสมัย เนื้อหาให้ความรู้โดยตรงไปตรงมา อธิบายไปตามข้อเท็จจริง มีการเสนอแนะเครื่องมือสำหรับครู และสื่อสำหรับนักเรียน เช่น แหล่งค้นคว้า อุปกรณ์ กิจกรรมเสนอแนะ เป็นต้น

ส่วนประกอบด้านเนื้อหา ประเมินดูว่าการเสนอเนื้อหาและกิจกรรมมีลักษณะดังต่อไปนี้หรือไม่ สร้างพื้นฐานให้นักเรียนรู้จักคิด ท้าทายให้คิดอย่างค่อยเป็นค่อยไป สร้างคำถามหรือปัญหาที่ต้องใช้ความคิดยิ่งกว่าความจำ สร้างสถานการณ์ให้มีโอกาสตัดสินใจ จะเลือกสิ่งใด จะไปทางไหนจะหาอะไรทดแทน สร้างสถานการณ์ให้เกิดการอธิบาย อภิปราย ขยายความ สรุปความ ตีความหรือถกเถียงกัน นักเรียนมีโอกาสดังกล่าวแสดงความคิดเห็น เชิงสนับสนุน หรือคัดค้านก็ได้ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับความรู้ที่เขาจะได้รับ อย่าให้เกิดลักษณะว่าความรู้ในแบบเรียนอยู่ห่างไกลตัวผู้เรียนเหลือเกิน เนื้อหาและกิจกรรมมีส่วนเร่งเร้าให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น เพื่อจะได้เกิดการสืบสวนสอบสวน ค้นหาทดลองต่อไป การแสวงหาความรู้ความคิดจะได้ไม่สิ้นสุดแต่ภายในห้องเรียนเท่านั้น

ประภาศรี สีหอำไพ (2524 : 64) กล่าวว่าแบบเรียนที่ดีควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ มีเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ มีคู่มือซึ่งมีรายละเอียดชัดเจนและมีความยากง่ายเหมาะสมแก่ระดับชั้น มีภาพและกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียบเรียงควรรู้จักจิตวิทยาทั่วไป จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการเรียนรู้ เพื่อให้ตรงกับความต้องการตามระดับชั้นและวัย การจัดรูปเล่มควรมีความคงทน มีตัวอักษรขนาดใหญ่ชัดเจน สะดวกการอ่าน เว้นวรรคตอนถูกต้อง มีการวัดและประเมินผลกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ หรือจัดทำคู่มือประเมินหรือแบบฝึกหัด ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้น

เนื่องจากหนังสือเรียนเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการเรียนการสอน เพราะเป็นแหล่งของความรู้ มีหน้าที่สำคัญในการให้ความรู้แก่นักเรียน หนังสือเรียนจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ นอกจากนั้นยังต้องเปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา และความก้าวหน้าของวิทยาการที่ค้นพบใหม่อยู่เสมออีกด้วย การวิเคราะห์วิจัยจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพหนังสือเรียน หรือเพื่อที่จะได้รู้จักเลือกเฟ้นหนังสือเรียนที่มีคุณภาพไปใช้ เพ็ญศิริ ภักดีอุทธรณ์ (2524 : 150 - 151) กล่าวถึง เกณฑ์ของการวิเคราะห์ว่า จะต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ว่ามีอะไรบ้าง แล้วนำเอาวัตถุประสงค์นั้นมาตั้งเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ต่อไป ในการวิเคราะห์หนังสือเรียนนั้นแบ่งได้เป็น 2 ส่วนได้แก่ วิเคราะห์คุณภาพของรูปแบบ การวิเคราะห์คุณภาพของเนื้อหา การวิเคราะห์คุณภาพของผู้แต่งหนังสือ และการ

วิเคราะห์คุณค่าทางวิชาการ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาโดยทั่วไป เช่น จำนวนเรื่องในเล่ม สัดส่วนของเรื่อง ความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน การวิเคราะห์ประเภทของเนื้อหาวิชาแต่ละ วิชาย่อมมีลักษณะของเนื้อหาวิชาแตกต่างกันออกไป และการวิเคราะห์เนื้อหาที่ตรงตามความ มุ่งหมายของหลักสูตร โดยวิเคราะห์ถึงข้อความของเนื้อหาที่จะทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามความ มุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้

สำหรับวิธีการในการวิเคราะห์นั้นแบ่งออกได้ดังนี้

วิเคราะห์ด้วยตนเอง ผู้วิเคราะห์ต้องวิเคราะห์หนังสือเรียนนั้นด้วยตนเอง ซึ่งอาจ วิเคราะห์ในแง่การหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหนังสือ เช่น รูปเล่ม เนื้อหา ภาพประกอบ วิธีการ เขียน เป็นต้น

วิเคราะห์โดยการตั้งกรรมการคล้ายวิธีที่ 1 แต่เนื้อหาที่ต้องการวิเคราะห์ ผู้วิเคราะห์ ต้องการความคิดเห็นหรือการตัดสินใจจากหลายคน เพื่อเรื่องนั้นจะได้มีค่าความเชื่อมั่นสูง จำนวน กรรมการตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป วิธีนี้กรรมการจะต้องมีความเข้าใจในเกณฑ์การวิเคราะห์ตรงกัน

วิเคราะห์โดยการส่งแบบสอบถามไปยังผู้ใช้หนังสือเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ครู นักเรียน ศึกษานิเทศก์ ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ แล้วนำข้อมูลนี้มาทำการวิเคราะห์

ในเรื่องการวิเคราะห์หนังสือเรียน โกวิท ประวาลพฤษษ์ (2525 : 88 - 89) ให้ความเห็นเรื่องการวิเคราะห์หนังสือเรียนว่า เราสามารถวิเคราะห์ได้ว่าแบบเรียนต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายได้แค่ไหน บทเรียนนี้ใช้คำเหมาะสมกับผู้เรียน หรือไม่ ค่ายาก ค่ายาง แบบเรียนต่าง ๆ ต้องมีค่าระดับความยากง่ายของภาษา เหมาะสม กับผู้เรียนหรือไม่ บทเรียนมีความคิดรวบยอดใหม่ ๆ มีศัพท์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมาเท่าไร ในบท เรียนมีการเชื่อมโยงกันระหว่างสิ่งที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว กับสิ่งจะสอนต่อหรือไม่ คือการ สอนทั้งหลายเริ่มมาจากจุดที่นักเรียนเรียนรู้มาแล้วหรือไม่ ในบทเรียนหนึ่ง ๆ มีกิจกรรมใน การเรียนมากน้อยแค่ไหน คำว่ากิจกรรมในการเรียนนี้สำคัญมาก โดยทั่วไปมักจะพบว่าบทเรียน ต่าง ๆ ไม่มีกิจกรรมการเรียน กิจกรรมการเรียนที่ว่าจะต้องทำโดยผู้เรียน ไม่ใช่กิจกรรมของ ครูส่วนใหญ่ เวลาว่างบทเรียนนั้นเรามักวางกิจกรรมของครู เราไม่ค่อยวางกิจกรรมนักเรียน แต่หวังว่ากิจกรรมของครูจะทำให้เกิดกิจกรรมของนักเรียน แท้จริงแล้วอาจทำให้เกิดการเรียนรู้

หรือไม่เกิดการเรียนรู้ก็ได้ แต่กิจกรรมของนักเรียนจะเป็นตัวทำให้เกิดความรู้ กิจกรรมของนักเรียนจึงสำคัญว่า ในเนื้อหาการเรียนความคิดรวบยอดที่สอนมีการเรียนลำดับเป็นขั้นตอนตามลักษณะบันไดของการเรียนรู้ (Learning Hierarchy) หรือสอนจากง่าย ๆ ขึ้นไปหายาก ในหนังสือเรียนควรมีการประเมินผลเป็นระยะ ลักษณะคำถามที่ใช้ในหนังสือเป็นคำถามที่เป็นความจำ หรือคำถามที่นำไปสู่ความคิดส่วนใหญ่ คำอธิบายต่าง ๆ ที่อยู่在那ั้นมุ่งตรงไปยังความคิดรวบยอดที่ต้องการจะสอนหรือไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดนั้นได้หรือไม่ และมีการแก้ไขกิจกรรมที่ไม่พึงปรารถนา พฤติกรรมที่ผิด ๆ

อย่างไรก็ตามในการจัดทำหนังสือเรียนก็มักจะมีข้อบกพร่องอยู่เสมอ นพคุณ คุณาชีวะ และคนอื่น ๆ (2525 : 37 - 39) ให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องในหนังสือเรียน สรุปได้ 2 ประการคือคุณภาพด้านเนื้อหาวิชาในหนังสือเรียน คุณภาพด้านการจัดทำรูปเล่มของหนังสือเรียน ข้อบกพร่องทั้งสองประการนี้ พบทั้งในหนังสือเรียนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และหนังสือของเอกชน นอกจากนี้พบว่าในโรงเรียนบางแห่งยังคงใช้หนังสือเรียนที่ขาดคุณภาพของเอกชนอยู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการพิมพ์ออกมาไม่พอจำหน่าย พิมพ์ออกล่าช้ากว่ากำหนด โรงเรียนต่าง ๆ ไม่สามารถรอได้ และหนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการไม่ทันสมัย บางเล่มใช้กันมานานโดยไม่มีข้อแก้ไข หนังสือเรียนบางเล่มแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงกันอยู่เสมอ ก็ทำให้เปลี่ยนที่คุณค่าของเนื้อหาให้ผิดให้เหมาะสมกับหลักสูตรไม่

แจรงค์ (เบรื่อง ภูมิ. 2525 : 269 - 270 อ้างอิงมาจาก Jank. n.d.) ให้เกณฑ์ในการตัดสินตำราในค่านี้นี้ ผู้แต่งมีความสามารถในการเขียนวิชานั้นหรือไม่ ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และลักษณะวิชาที่เรียน มีการแสดงออกดีในการเขียนถึงหัวข้อที่ยังกำลังเห็นที่ถกเถียงกันอยู่ เนื้อหาสาระเป็นไปในทางที่จะสร้างเสริมค่านิยมทางจริยธรรมและการเรียนเนื้อหาใช้ภาษาได้ดีหรือไม่

ในขั้นการเรียบเรียงเนื้อหาเขาได้ให้ข้อคิดไว้ดังนี้ คือ ให้นำเอาเนื้อหาเรียบเรียงหรือปรับให้เหมาะสมกับระดับวัยของนักศึกษาที่จะใช้ตำรานั้น คำศัพท์ที่ใช้เหมาะสมกับระดับของ

นักศึกษา และมีการปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้นเพียงใด ส่วนในด้านการจัดระบบเนื้อหาของเขาได้ให้ข้อคิดไว้ดังนี้ มีคัมภีร์และสารบัญของเนื้อหาครบถ้วน สมบูรณ์และใช้ได้ง่าย มีภาคอธิบายศัพท์คำยาก ภาพประกอบ แผนที่ แผนภาพ ตาราง และกราฟที่ใช้ถูกต้อง ชัดเจน กิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนที่เสนอแนะไว้ปฏิบัติได้จริงหรือไม่ กิจกรรมดังกล่าวทำให้ได้ความรู้เพิ่มเติมขึ้นในส่วนที่ในตำราเองไม่มี คอนท่ายาบทแต่ละบทแต่ละหน่วยมีข้อสรุป และหัวข้อบทวนที่เรียบเรียงไว้อย่างดี และหนังสือหรือโสตทัศนวัสดุที่ใช้อ้างอิงใน บรรณานุกรมทันสมัยหรือไม่

สงบ ลักษณะ (2525 : 109) ได้กล่าวถึงการวิจัยสื่อการเรียนการสอนว่าจำเป็นที่จะต้องมีการวิเคราะห์หาตัวแปรของคุณลักษณะย่อย ๆ (Task) เพื่อสะดวกต่อการกำหนด กฎเกณฑ์ แห่งของตัวแปร ได้แก่ หลักสูตร อ่านอาจใช้หลักสูตรเป็นตัวกำหนดคุณสมบัติของสื่อ การเรียนการสอนว่าสื่อการเรียนการสอนสามารถช่วยสนองวัตถุประสงค์เพียงไร ช่วยสนองต่อ กิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดแนะไว้ในหลักสูตร ครูผู้สอนพิจารณาสื่อการเรียนการสอน สามารถเสริมต่อการบรรลุผลตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของครูเพียงใด เอื้ออำนวยต่อการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การทดลอง การแก้ปัญหา การสาธิต การอภิปราย การจัด กิจกรรมกลุ่ม ฯลฯ เพียงใด ตัวผู้เรียน พิจารณาว่าสื่อการเรียนการสอนสามารถเสริมการเรียน การสอนด้วยตัวเองของเด็กเพียงใด เอื้ออำนวยต่อการสร้างคุณสมบัติของเด็กในด้านความมี เหตุผล ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความช่างสังเกตของตนได้เพียงไร มีเนื้อหารูปแบบความยาก ง่ายของสิ่งต่าง ๆ สอดคล้องกับระดับวุฒิภาวะของเด็กหรือไม่ ตามหลักการของธรรมชาติเนื้อหา วิชาโดยเฉพาะพวกวัสดุการอ่าน พิจารณาว่ามีการจัดลำดับของเนื้อหาต่อเนื่อง (Hierarchy) ดีเพียงใด จัดจาก Basic concept ไปหา Generalization เพียงใด มีความถูกต้องตาม เนื้อหาวิชาเพียงใด มีการอธิบายที่เข้าใจง่ายเพียงใด ตามลักษณะปรากฏ เช่น ขนาดรูปร่าง ขนาดตัวอักษร จำนวนภาพประกอบสี และการดึงดูดความสามารถ ความมั่นคงแข็งแรง

เกี่ยวกับความหมายของคำราชาทางวิชาการนั้น หทัย คัมหยง (2529 : 32 - 33) ให้ความหมายของคำราชาทางวิชาการว่าหมายถึงวิชาการที่เลือกสรรแล้วอยู่ในเกณฑ์ หรือหมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์หลายประเภท เช่น หนังสือ คำรา คำม่อ การเขียนคำราชาทางวิชาการ ซึ่งโดยปกติ มีแม่บทของคำราชาเป็นเครื่องบังคับ ซึ่งได้แก่ความมุ่งหมายของการศึกษาทุกระดับเป็นเครื่องกำหนด ขอบเขตของการศึกษาของแต่ละระดับ ในการเขียนคำราชาสิ่งที่ผู้เขียนต้องระมัดระวังนอกจากการ ให้นิยามสาระที่เป็นจริงแล้ว การใช้ภาษายังเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุด

ในเรื่องการเขียนหนังสือว่ามีเป้าหมายอย่างไรนั้น สลวย โรจนสโรช (2530 : 35) ได้กล่าวถึงการเขียนหนังสือต้องมีเป้าหมายของการเขียนว่าจะมุ่งไปในทางใด ซึ่งถ้า เป็นวิชาการต้องมุ่งเน้นความจริง ส่วนเป้าหมายที่พอจะยึดมุ่งจำแนก 6 ประการคือ มุ่งเข้าใจ อารมณ์ มุ่งจินตนาการ มุ่งบันเทิง มุ่งความเจริญ มุ่งเหตุผลและมุ่งสอน

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2525 : 105 - 106) กล่าวถึงความสำคัญของการวิเคราะห์ หนังสือเรียนไว้ว่า การที่จะหาข้อสรุปว่าหนังสือเรียนนั้นเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ได้มากน้อยเพียงใด เนื้อหาในบทเรียนจะก่อให้เกิดความรู้หรือไม่ กิจกรรมการเรียนการสอน ที่ระบุไว้ถ้าได้ปฏิบัติทุกขั้นตอนแล้ว จะมีโอกาสเกิดการเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงไร บทเรียนที่เน้น การเรียนรู้ด้านความคิด ด้านความรู้สึกรู้หรือด้านพฤติกรรม ด้านใจมากกว่ากัน ส่งเสริมจุดประสงค์ ของการเรียนรู้ข้อไหนมากที่สุด บทเรียนมีการชี้แนะหรือเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกฝนหรือไม่ และ มากน้อยแค่ไหน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เราสามารถจะหาคำตอบได้จากการวิเคราะห์หนังสือเรียน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษา

ในเรื่องหลักสูตรศิลปศึกษา ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ศิลปศึกษาไว้ดังนี้

การสอนศิลปศึกษาตามหลักสูตร 2521 นั้น เลิศ อานันท์นะ (2523 : 63) ได้ กล่าวถึงการสอนศิลปศึกษาว่า จะต้องสอนศิลปะแนวใหม่โดยสอนให้นักเรียนทุกคนรู้จักแก้ปัญหา ค้นพบด้วยตนเอง และใช้กิจกรรมทางศิลปะเป็นเครื่องมือในการเพาะความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ขยายความอยากรู้อยากเห็นของเด็กให้รู้จักทดลอง ค้นคว้า สืบรวจ และคัดแปลง

จินตนาการของคนให้เป็นความจริง โดยครูเป็นผู้ทำหน้าที่ยั่วยุและท้าทายให้เด็กได้แสดงออกไปตามความถนัด และความสนใจของแต่ละคน

เกี่ยวกับการสร้างงานศิลปะนั้น นิรมล ศีรณสาร สวัสดิ์บุตร (2525 : 34) ได้กล่าวถึงศิลปศึกษาว่าเป็นการศึกษาเรื่องของการสร้างงานศิลปะ ซึ่งอาจเป็นทั้งการสร้างงานศิลปะของผู้เรียนเอง หรือการสร้างงานศิลปะของผู้อื่น ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่จำเป็นต้องบรรจุในหลักสูตร เพราะเป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ หลายประการ และการเรียนรู้เหล่านั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเติบโตขึ้นเป็นผู้มีความสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขและเจริญก้าวหน้า

จากงานวิจัยของศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ (2526 : 63 - 64) ซึ่งทำการศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนศิลปศึกษาว่าควรเขียนจุดประสงค์ของวิชาเลือกแต่ละรายวิชาให้เด่นชัดว่าแต่ละรายวิชาจะให้สอนอย่างไร แค่นั้น ควรเขียนเนื้อหาและคำอธิบายรายวิชาเลือกให้ตกลง ให้ชัดเจนขึ้นว่าจะให้ครูสอนเนื้อหาอะไรบ้าง ควรจะจัดหาหรือบรรจุแหล่งที่ตนศิลปศึกษาให้มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน จัดหาหรือส่งเสริมให้โรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนอย่างเพียงพอ นอกจากนั้นควรส่งเสริมให้นักเรียนเปิดแผนการเรียนศิลปศึกษาแขนงที่ตนศิลปศึกษาให้มากขึ้น

สำหรับหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 107) กล่าวว่า ถ้าพิจารณาจากหลักสูตรจะพบว่าหลักสูตรได้วางเป้าหมายสำหรับผลที่ได้รับจากการเรียนการสอน 5 ประการด้วยกันได้แก่ คุณภาพของบุคลิกภาพ สมรรถภาพทางศิลปะ ความสามารถในการประยุกต์ใช้เพื่อตรวจสอบความถนัดและประสิทธิภาพการอยู่ร่วมกันในสังคม

วิชาศิลปศึกษาจะมีบทบาทเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง วิชัย วงษ์ใหญ่ (2528 : 10) ได้กล่าวว่าเราสามารถจัดการศึกษา ตามปรัชญาและจุดมุ่งหมายของวิชาศิลปศึกษาที่ได้กำหนดไว้ แต่ในสภาพเป็นจริงการจัดการเรียนการสอนมีตัวแปรหลายด้านที่ทำให้การเรียนการสอนศิลปศึกษาไม่เป็นไปตามความคาดหวัง ซึ่งศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ ได้จัดการประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วประเทศ ผลการศึกษา

พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ไม่ใช่อยู่ที่ตัวหลักสูตร แต่อยู่ที่การขาดแคลนครู ความรู้ของครู การจัดการเรียนการสอน และระบบบริหาร

สำหรับการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะของหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นั้น กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2529 : 44) ได้สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะของหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นดังนี้คือ หนังสือเรียนมีเนื้อหายังไม่สมบูรณ์ ควรปรับปรุงแก้ไขให้เด็กมีโอกาสได้รับการปลูกฝังทางสุนทรียศาสตร์เพื่อจะได้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร และควรจัดโครงสร้างวิชาให้ต่อเนื่องตั้งแต่ชั้น ม.1 - ม.3 คือ ทัศนศิลปศึกษา ซึ่งมีเพียง ม.1 - ม.2 แล้วหายไปชั้น ม.3 จำเป็นต้องมีวิชาทัศนศิลปศึกษา ใน ม.3 ด้วย เพราะเป็นวิชาที่ว่าด้วยความรู้ของศิลปะหลายแขนง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษา

หนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษาที่พิมพ์จำหน่ายในปัจจุบันนี้ มีหลายเล่มซึ่งเป็นของกรมวิชาการเอง และของเอกชนที่จัดพิมพ์ขึ้น ดังต่อไปนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดพิมพ์แบบเรียน ศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 คือ หนังสือเรียนวิชาศิลปศึกษา และหนังสือเรียนวิชาศิลปศึกษา ทัศนศิลปศึกษา ม.2 เป็นหนังสือขนาด 8 หนัวยก พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภา หนา 126 หน้า เป็นแบบเรียนที่ให้ความรู้ ความเข้าใจทางศิลปะ และมีกิจกรรมเสนอแนะในแต่ละบท โดยต้องปฏิบัติกิจกรรมนอกแบบเรียน

หนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ สำหรับ ม.2 แบ่งออกเป็น 10 บท คือ การวาดเขียน การพิมพ์ภาพ การปั้นแกะสลัก ศิลปะไทย ศิลปะสากล องค์ประกอบศิลปะ การออกแบบ การสร้างงานศิลปะ นิทรรศการทางศิลปะ ศิลปวิจารณ์

หนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษา ของ เจลิม นาگیرักษ์, พันธ์ สุวรรณบุญ, วิทย์ พิตกันเงิน, ทานอง จันทิมา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 พิมพ์ที่สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ ม.2 หนา 128 หน้า เป็นหนังสือเรียนที่ให้ความรู้ความเข้าใจทางศิลปะและมีกิจกรรมเสนอแนะในแต่ละบท โดยต้องปฏิบัติกิจกรรมนอกแบบเรียน

หนังสือเรียนเล่มนี้แบ่งออกเป็น 9 บท คือ วาดเขียน การปั้น-แกะสลัก การพิมพ์ภาพ ศิลปะไทย-ศิลปะสากล องค์ประกอบแห่งศิลปะ การออกแบบ การสร้างสรรค์งานศิลปะ ศิลปวิจารณ์ นิตยสารการศิลปะ

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการเรียนชุดนี้ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2527 : 171) เป็นแบบเรียนที่เสนอความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะไว้เป็นอย่างมาก เป็นแบบเรียนที่เน้นความรู้มากกว่าการปฏิบัติ และมีแบบทดสอบท้ายบทแต่ละบท

แบบเรียนทัศนศึกษา ของ อารี สุทธิพันธุ์ และวิรุณ ตั้งเจริญ ชั้น ม.2 (ศ 205, ศ 206) พิมพ์ที่สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช ขนาด 25.5 × 35.5 ซม. เป็นแบบเรียนที่เสนอความรู้ในแต่ละตอน และมีกิจกรรมสำหรับฝึกปฏิบัติสอดคล้องกับความรู้ในแต่ละบทนั้นมีพื้นที่ว่างสำหรับปฏิบัติกิจกรรม (ประมาณ 25.5 × 22 ซม.) พิมพ์ 4 สีทั้งเล่ม

"ทัศนศึกษาดูแบบปั้นทักษะและประสบการณ์นี้ เรียบเรียงตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งได้พยายามแยกลำดับเนื้อหาวิชาและกิจกรรมทางศิลปะตามลำดับความยากง่าย พร้อมทั้งมีภาพตัวอย่างเสนอแนะวิธีทำและรูปแบบศิลปกรรมที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปประกอบด้วย

ทัศนศึกษาเกี่ยวข้องกับการลงมือทำจริง ซึ่งต้องอาศัยการสังเกต การรู้จักวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือสำหรับกิจกรรมนั้น ๆ โดยตรง ประกอบกับการกระตุ้นเร้าให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นสำคัญ ดังนั้น คณะผู้เรียบเรียงจึงเสนอแนะเครื่องมือที่จำเป็นในอันที่จะส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมทางศิลปะได้อย่างมั่นใจ และบังเกิดความรู้สึกสนุกสนาน

นอกจากกิจกรรมศิลปะที่เสนอแนะ ครูผู้สอนอาจจะส่งเสริมให้นักเรียนสร้างสรรค์กิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อีกเป็นอันมาก แต่ละกิจกรรมมีบริเวณว่างไว้สำหรับกรอกคะแนนเพื่อรวบรวมเป็นระเบียบบันทึกการพัฒนาการของผู้เรียนอีกด้วย"

ข้อสังเกตเกี่ยวกับหนังสือชุดนี้ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2527 : 172) เป็นแบบเรียนที่มีเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร แต่ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะเน้นไปในเชิงความคิด ลักษณะกิจกรรมส่วนใหญ่เน้นการคิดแก้ปัญหา การค้นคว้าทดลอง และการคิดสร้างสรรค์ ศิลปะสากลที่เกี่ยวกับศิลปะตะวันตก มีเนื้อหาเข้มข้นมาก

จากผลสรุปของการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข หลักสูตรศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนการสอนว่าหนังสือเรียนมีน้อย ชาดแคลนทั้งของไทยและต่างประเทศ หนังสือของเอกชนมีมาก และมีการจัดรูปเล่มสวยงาม ครูที่ซื้อจึงมองข้ามเนื้อหาไป ควรให้นักวิชาการทางศิลปะได้พิจารณางานเขียนก่อนพิมพ์เผยแพร่ หนังสือของกรมวิชาการ ข้อมูลล้าสมัย เนื้อหาผิดพลาด หนังสือเรียนและสื่อการเรียนไม่สมบูรณ์ เพราะผู้เขียนกับผู้ตรวจไม่ได้พบกัน (กรมวิชาการ 2530 : 2)

จุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา ศ 205, ศ 206 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือเรียนทัศนศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) มีจุดประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะและแสดงออกได้อย่างเสรี จะนั้นเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหลักสูตร และเนื้อหาหนังสือเรียนดังกล่าวเพื่อประกอบการวิจัยด้วย

หลักสูตร ศ 205, 206 ทัศนศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เป็นวิชาบังคับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม. 2) มีเวลาเรียน 1 คาบต่อสัปดาห์ รายวิชา ศ 205, 206 ทัศนศึกษามีจุดประสงค์ 3 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 129) ดังนี้ ให้สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะและแสดงออกได้อย่างเสรี รู้จักใช้หลักการและวิธีการในการสร้างงานศิลปะโดยการทดลองด้วยตนเองและสามารถสื่อความหมายของผลงานนั้น ๆ ได้ ให้สามารถนำความรู้และประสบการณ์ทางศิลปะไปใช้ในการเลือกแนวทางในการศึกษาศิลปะตามความถนัดและสนใจได้

คำอธิบายรายวิชา ศ 205, 206 มีดังนี้

ความรู้ทั่วไป และการทดลองปฏิบัติเกี่ยวกับการวาดเขียน การปั้น แกะสลัก การพิมพ์ ภาพ การสร้างสรรค์งานศิลปะ องค์ประกอบศิลปะ การออกแบบศิลปะไทย และศิลปะสากล

กิจกรรมและการแสดงออกในระดับนี้ กำหนดความรู้ทางค่านิยมที่เหมาะสมกับกิจกรรม ปฏิบัติส่งเสริมความสามารถ ความถนัด ให้พัฒนาไปในแนวทางที่ถูกต้องเพื่อการศึกษาต่อทางด้านศิลปะแขนงต่าง ๆ ในระดับสูงขึ้นไป และเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ

สรุปเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศึกษา ศ 205, 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หนังสือเรียนทัศนศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้น ม.2 เนื้อหาในบทเรียนมีทั้งหมด
10 บท ผู้วิจัยได้สรุปพอเป็นสังเขปดังนี้

1. บทที่หนึ่ง การวาดเขียน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ประวัติความเป็นมา กล่าวถึงการประดิษฐ์คิดค้นตัวอักษรขึ้นเพื่อใช้เป็น
เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้ มนุษย์สมัยนั้นได้ใช้วิธีการเขียนภาพและการระบายสี
เป็นการบอกเล่าถึงเรื่องราวต่าง ๆ ของตน

1.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการวาดเขียน โดยกล่าวถึงการรับรู้และแสดงออกทาง
ศิลปะ ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยพื้นฐาน 3 ประการ การเห็น ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับขนาด รูปทรง
ผิว สี สัน ชนิด ความรู้และความเข้าใจ ได้แก่ การรับรู้ในคำเรื่องราว เนื้อหาสาระ การ
แสดงออก คือ ลักษณะการถ่ายทอดความสามารถและความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในของแต่ละคน

1.3 ลักษณะรูปแบบและวิธีการ โดยทั่วไปรูปแบบของการวาดเขียนไม่ว่าจะเป็น
วิธีการใด ๆ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเขียนภาพและการระบายสี การเขียนภาพ ได้แก่
การวาดเส้น การแรเงา การชดเชย ชัดเขียน ให้ปรากฏรูปรอบบนแผ่นภาพโดยการใช้วัสดุชนิด
ต่าง ๆ การระบายสี ได้แก่ การทา ระบาย หยด สลัก แฉก ฯลฯ ด้วยสีชนิดต่าง ๆ ที่มี
ลักษณะชั้นเหลว การทดลอง เนื้อหากล่าวถึง การทดลองสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้ การทดลอง
เกี่ยวกับสี ได้แก่ การผสมสีชนิดต่าง ๆ หรือสีจากพืช ด้วยวิธีการ กด ทา ระบาย เป่า หยด
เท สลัก ฯลฯ การทดลองเกี่ยวกับเส้น ได้แก่ การจัดวางเส้นต่าง ๆ เช่น เส้นตรง เส้นโค้ง
เส้นซิกแซก ให้ทับซ้อนกัน เรียงตามลำดับหรือจัดวางอย่างอิสระ การทดลองเกี่ยวกับรูปทรง
โดยการนำรูปทรงมูลฐาน คือ วงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมจัดวางสลับตำแหน่งและเปลี่ยนแปลง
ทิศทางใหม่ในลักษณะต่าง ๆ กัน การทดลองประดิษฐ์ตัวอักษร โดยกล่าวถึงการประดิษฐ์ตัวอักษร
ว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการวาดเขียนมาก เพราะตัวอักษรเป็นส่วนหนึ่งของภาษาหนังสือที่
สร้างขึ้นมาจากภาษารูปภาพ โดยใช้เส้นต่าง ๆ มาจัดรูปร่างใหม่เป็นตัวอักษร

2. บทที่สอง การพิมพ์ภาพ เนื้อหาประกอบด้วยเรื่องต่อไปนี้

2.1 ความหมายของการพิมพ์ภาพ กล่าวถึงการพิมพ์ภาพว่า เป็นลักษณะงานทางศิลปะแบบหนึ่งที่มีมนุษย์เพียรพยายามหาวิธีการสร้างงาน ให้เกิดความแตกต่างไปจากการวาดภาพ โดยกรรมวิธีการนำเอาวัสดุที่เป็นธรรมชาติ หรือประติมากรรมขึ้นมาเป็นแบบพิมพ์

2.2 ที่มาของการพิมพ์ภาพ ได้เริ่มต้นเมื่อประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 7 ในประเทศอียิปต์ และประเทศจีน โดยนำเป็นตราประทับประจำราชวงศ์เป็นรูปสัญลักษณ์ต่าง ๆ และในช่วงเวลาใกล้เคียงนี้เองคัมภีร์ หรือคำสอนของพระศาสนาของแต่ละศาสนาเผยแพร่ด้วยการคัดลอกด้วยมือ ทำให้สิ้นเปลืองเวลามาก มนุษย์จึงแก้ปัญหาโดยหันมาใช้ในการพิมพ์เป็นสื่อที่จะเผยแพร่

2.3 เทคนิคการพิมพ์ภาพ เป็นกระบวนการที่พัฒนาจากการวาดเขียน ด้วยเทคนิควิธีการสร้างภาพแตกต่างกันออกไป 3 กระบวนการคือ กระบวนการพิมพ์จากแบบพิมพ์หุ่น กระบวนการพิมพ์จากแบบพิมพ์ร่องลึก กระบวนการพิมพ์จากแบบพิมพ์พื้นฐาน

3. บทที่สาม การปั้น การสลัก ประกอบด้วยเนื้อหาต่อไปนี้

3.1 ความหมายและที่มาของการปั้น การแกะสลัก เป็นการสร้างงานศิลปะที่มีรูปลักษณะ 3 มิติ มีทั้งความกว้าง ความยาว และความหนา สามารถตั้งแขน ติดกับพื้นได้ตามรูปแบบของงานนั้น ๆ การปั้น การแกะสลัก เรียกกันโดยทั่ว ๆ ไปว่า "ประติมากรรม" (Sculpture) ซึ่งมีความหมายรวมไปถึงการหล่อและการสร้างผลงานในรูปลักษณะ 3 มิติต่าง ๆ ด้วย

3.2 ประเภทของงานประติมากรรม งานประติมากรรมจะปรากฏให้เห็นในรูปแบบต่าง ๆ กันออกไป อาจแบ่งตามประโยชน์ใช้สอยอย่างหยาบ ๆ ได้ 3 ประเภทคือ เครื่องเล่น เครื่องใช้สอย เครื่องประดับตกแต่ง

3.3 วิธีสร้างงานประติมากรรม มีวิธีการสร้างแตกต่างกันออกไปตามความคิดเห็นของผู้สร้างนั้น ๆ และตามวัสดุประกอบงานซึ่งมีอยู่ในห้องดินรูปแบบของผลงานจึงแตกต่างกันออกไปตามความจำเป็น งานประติมากรรมนอกจากจะสร้างด้วยดิน ไม้ ปูนปลาสเตอร์แล้ว ยังสามารถสร้างขึ้นด้วยวัสดุอื่น และวิธีการใหม่ ๆ เช่น ประติมากรรมตั้ง ประติมากรรมแขวน และประติมากรรมผนังกระจก

4. บทที่สี่ ศิลปะไทย ในบทนี้ได้กล่าวถึงเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ความหมายและที่มาของศิลปะไทย โดยกล่าวถึงทุกชาติ ทุกภาษา ต่างก็มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ขึ้นอยู่กับลักษณะของการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนในชาตินั้น ๆ ศิลปะไทยก็เกิดขึ้นมาเช่นเดียวกับศิลปะชาติอื่น ๆ นับว่าศิลปะไทยเป็นผลงานที่มีความประณีตละเอียดอ่อน สะท้อนให้เห็นขนบธรรมเนียมประเพณีทั้งทางด้านรูปธรรมและนามธรรม

4.2 ประเภทของศิลปะไทย ศิลปะไทยแบ่งรูปแบบออกได้ 3 ประเภท คือ จิตรกรรมไทย ได้แก่ ภาพวาด ภาพเขียนแบบไทย ซึ่งยึดถือแบบอย่างสืบทอดกันมาเป็นประเพณี ประติมากรรมไทย ได้แก่ รูปปั้น รูปแกะสลัก รูปหล่อ ที่สร้างด้วยไม้ ปูนปั้น ดินเผา หิน และโลหะ ผลงานเหล่านี้จะมีลักษณะพิเศษของไทย สถาปัตยกรรมไทยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ สถาปัตยกรรมประเภทที่อยู่อาศัย และสถาปัตยกรรมประเภทศาสนสถาน

5. บทที่ห้า ศิลปะสากลประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

5.1 ความหมายของศิลปะสากลเป็นรูปแบบของศิลปะที่เกิดจากการผสมผสานของแนวความคิดสร้างสรรค์ ไม่ยึดถือแนวความคิดของชนชาติใดชนชาติหนึ่งเป็นสำคัญ

5.2 ลักษณะโดยทั่วไปของศิลปะสากลโดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ ได้แก่ ความเป็นกลาง ที่อาศัยลักษณะเทคนิคและวิธีการทางศิลปะร่วมกัน โดยไม่แบ่งซึ่งลักษณะของชาติใดชาติหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เปลี่ยนรูปแบบ เทคนิค วิธีการไปตามสภาพของสังคมและเทคโนโลยี และเป็นสื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในสังคม

5.3 ศิลปะสากลที่พบเห็นกันอยู่เสมอส่วนใหญ่จะแสดงเกี่ยวกับศิลปะสากลที่แสดงรูปแบบเกี่ยวกับรูปธรรม และศิลปะสากลที่แสดงรูปแบบเกี่ยวกับนามธรรม

5.4 ลักษณะศิลปะสากลที่ตอบสนองอารมณ์และผู้สร้างสรรค์ ซึ่งผู้สร้างสรรค์จะแสดงแนวความคิดของตนเองอย่างอิสระด้วยความพึงพอใจ

5.5 ลักษณะศิลปะสากลที่สะท้อนกันสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นศิลปะที่มีลักษณะบรรยากาศของการแสดงออกที่มีความเป็นอิสระ เพื่อเสริมสร้างสถานภาพทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ฯลฯ

6. บทที่หก องค์ประกอบศิลปะ ในบทนี้เนื้อหาประกอบด้วยเรื่องต่อไปนี้

6.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับองค์ประกอบ ได้แก่ สิ่งต่าง ๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งแต่ละกลุ่มจะต้องรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เล็กบ้าง ใหญ่บ้าง

6.2 ลักษณะขององค์ประกอบ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ องค์ประกอบทางธรรมชาติและองค์ประกอบที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์

6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับงานศิลปะ องค์ประกอบมีทั้งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและเกิดจากการสร้างด้วยความคิดสร้างสรรค์ โดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับงานศิลปะให้เหมาะสมกลมกลืนกัน

6.4 องค์ประกอบสำคัญของงานศิลปะ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง แสงเงา พื้นผิว

7. บทที่เจ็ด การออกแบบ เนื้อหาประกอบด้วยเรื่องต่อไปนี้

7.1 ความรู้เบื้องต้นของการออกแบบ

7.2 ความหมายของการออกแบบ คือการที่มนุษย์รู้จักใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต่าง ๆ ขึ้นใหม่ หรือคิดแก้ปัญหาสิ่งที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติ เพื่อให้เกิดรูปแบบใหม่

7.3 ส่วนประกอบของการออกแบบซึ่งได้แก่ เส้น รูปร่าง รูปทรง แสงเงา พื้นผิว สี

7.4 หลักการออกแบบ ในการออกแบบมีหลักสำคัญดังนี้คือ เอกภาพ ความสมดุล การเน้นให้น่าสนใจ

7.5 ประเภทของงานออกแบบ แบ่งออกเป็นหลายประเภทได้แก่ ออกแบบสิ่งพิมพ์ งานออกแบบตกแต่ง งานออกแบบก่อสร้าง งานออกแบบชุมชน งานออกแบบอุตสาหกรรม งานออกแบบพาณิชย์ศิลป์

7.6 ข้อคิดในการออกแบบ ได้แก่ ความมุ่งหมายว่าจะออกแบบอะไร มีวิธีการในการทำอย่างไร ตลอดจนความเหมาะสมกับสภาพการใช้งาน สภาพท้องถิ่น และกาลเวลาหรือสมัยนิยม

8. บทที่แปด การสร้างสรรค์งานศิลปะ เนื้อหาในบทนี้แบ่งออกเป็นหลายหัวข้อดังนี้คือ

8.1 ความหมายของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

8.2 ลักษณะคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งต้องประกอบด้วยการมีความคิดริเริ่ม มีความคิดต่อเนื่องสม่ำเสมอ ความคิดที่สร้างสรรค์ สามารถยืดหยุ่นและปรับตัวได้ และมีความละเอียดละออ

8.3 ความสำคัญของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

8.4 แนวคิดในการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้แก่ การกล้ายอมรับความจริง มีอารมณ์หนักแน่นมั่นคง และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

8.5 การฝึกให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยการศึกษาในแง่การมองเห็น การพิจารณารูปแบบใหม่ การพิจารณาวิธีการใหม่และการพิจารณาเพื่อประโยชน์ใช้สอย

9. บทที่เก้า นิทรรศการทางศิลปะ แบ่งเนื้อหาออกเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

9.1 ความหมายของนิทรรศการศิลปะ หมายถึง การแสดงผลงานทางศิลปะ ซึ่งประกอบด้วย ผู้จัดคือ บุคคลที่มีความคิดริเริ่มและรับดำเนินงานนิทรรศการ และผู้ชม ได้แก่ บุคคลทั่วไปที่สนใจ

9.2 ประเภทของนิทรรศการ ได้แก่ ประเภทภายนอกโดยจัดขึ้นในบริเวณกลางแจ้ง เช่น สนามหญ้า ลานดิน ตามระเบียง ใต้ร่มไม้ ฯลฯ และประเภทภายใน ได้แก่ นิทรรศการที่จัดขึ้นภายในห้องหรือสถานที่แสดงผลงานศิลปะ เช่น หอศิลปะ พิพิธภัณฑ์ ห้องแสดงภาพเขียน ฯลฯ

9.3 การเตรียมจัดนิทรรศการ ได้แก่ การสำรวจความสนใจของบุคคลทั่วไป การศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาสังคมและวัฒนธรรมและการประสานงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับทางบ้าน

9.4 ลักษณะการจัดนิทรรศการประกอบด้วย นิทรรศการภายในห้องเรียน นิทรรศการในโรงเรียน และนิทรรศการภายในห้องดิน

9.5 การคัดเลือกผลงานมีแนวทางการพิจารณาดังนี้คือ การพิจารณาด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ วิธีการแสดงออกทางศิลปะ โอกาสและปัญหาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานทางศิลปะลักษณะพิเศษเฉพาะ ความสามารถทางศิลปะ การสื่อความหมายและรสสัมผัสทางศิลปะ ความประหยัดและความรับผิดชอบ

9.6 กิจกรรมนิทรรศการ ประกอบด้วย การสาธิต การบรรยายและอภิปราย การฉายภาพยนตร์ ภาพนิ่ง การอบรมสัมมนา การจัดทัศนศึกษา และการเผยแพร่

9.7 หลักการจกันิทรรศการที่ผู้จัดจะต้องศึกษาทำความเข้าใจถึงการแสดงศิลปะ

10. บทที่สิบ ศิลปวิจารณ์ ประกอบด้วยเนื้อหาในบทนี้คือ

10.1 ความหมายของศิลปวิจารณ์ ซึ่งหมายถึงการเสนอความคิดเห็น ดิชมตามความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง พร้อมทั้งข้อ เสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

10.2 ลักษณะการวิจารณ์ ได้แก่ การวิจารณ์ตามความรู้สึกและวิจารณ์ตามเนื้อหาสาระ

10.3 แนวการวิจารณ์ศิลปะควรคำนึงถึง การแสดงออกทางศิลปะ วิธีการ เทคนิค และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

10.4 โอกาสและปัญหาสภาพแวดล้อม โดยการจัดมุมมองปัญหารอบด้านและให้ความยุติธรรมอย่างเสมอภาคแก่ทุกคน

10.5 ความรับผิดชอบ ได้แก่ การเก็บเครื่องมืออุปกรณ์ การรักษาความสะอาด ความสนใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการให้ความร่วมมือกับผู้อื่น

10.6 ตัวอย่างแนวการวิจารณ์ควรจะมีขอบเขตกว้าง ๆ โดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระ และวิธีการที่แสดงออกถึงคุณค่าในด้านความงามและประโยชน์ใช้สอย

10.7 คุณธรรมของผู้วิจารณ์ ต้องมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปวิจารณ์เป็นอย่างดี ไม่ใช่วิจารณ์โดยการทำลายผู้อื่น สามารถสรุปปัญหาที่เกิดขึ้น มีใจรักชื่นชมในงานศิลปะและสุนทรียศาสตร์ เคารพต่อความคิด ค่านิยม รักษาความเป็นกลาง รู้จักประนีประนอม ตลอดจนสามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ตามความเห็นของนักวิชาการหลายท่าน พอสรุปได้ว่า การจัดทำหนังสือเรียนนั้น ต้องอาศัยจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลัก (สมิทร คุณานุกร . 2526 : 5 - 7 และก่อ สวัสดิพานิช . 2507 : 32) เพราะจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จะเป็นตัวกำหนดขอบเขตของเนื้อหาหลักสูตร หลักสูตรที่ดีต้องมีการจัดโครงสร้างให้เนื้อหาสามารถตอบสนองจุดมุ่งหมายทั้งหมดให้เป็นไปอย่างสมดุลย์ (Saylor and Alexander . 1966 : 243 : 255) ดังนั้นการวิเคราะห์หนังสือเรียนจึงต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามสาระดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือเครื่องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 จำนวน 118 คน

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 โรงเรียนละ 1 คน โดยสุ่มตัวอย่างมาร้อยละ 50 ของจำนวนโรงเรียน รวมเป็นครูทั้งสิ้น 59 คน

โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 จำนวน 59 โรงเรียนดังนี้

1. โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม
2. โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ
3. โรงเรียนทวีธาภิเศก
4. โรงเรียนแจรงร้อนวิทยาคม
5. โรงเรียนเทพศิรินทร์
6. โรงเรียนบางกะปิ

7. โรงเรียนไผ่จำรวรคุณ
8. โรงเรียนพุทธจักรวิทยา
9. โรงเรียนราชวินิต มัธยม
10. โรงเรียนลาดปลาเค้า
11. โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง
12. โรงเรียนวัดน้อยใน
13. โรงเรียนวัดประโคนโพธิ์
14. โรงเรียนวัดรางบัว
15. โรงเรียนวัดราชบพิธ
16. โรงเรียนวัดสระเกศ
17. โรงเรียนวัดอินทาราม
18. โรงเรียนบางมดวิทยา "สี่ลูกหาวาจวนอุปถัมภ์"
19. โรงเรียนศรีอยุธยา
20. โรงเรียนศึกษานารีวิทยา
21. โรงเรียนเศรษฐบุตร
22. โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย
23. โรงเรียนวัดอัมพวัน
24. โรงเรียนสตรีเศรษฐบุตรบำเพ็ญ
25. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
26. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี
27. โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
28. โรงเรียนสิงหราชพิทยาคม
29. โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
30. โรงเรียนฤทธิณรงค์รอน
31. โรงเรียนสวนอนันต์

32. โรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง
33. โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า
34. โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช
35. โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม
36. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
37. โรงเรียนวัดดาวคะนอง
38. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
39. โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
40. โรงเรียนปทุมคงคา
41. โรงเรียนสตรีวิทยา
42. โรงเรียนสาธิตน้ำผึ้ง
43. โรงเรียนสารวิทยา
44. โรงเรียนมัธยมวัดคันทรียา
45. โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย
46. โรงเรียนวัดสุวรรณิเวศ
47. โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย
48. โรงเรียนนนทรีวิทยา
49. โรงเรียนเทพศิลา
50. โรงเรียนทอวัง
51. โรงเรียนราชวินิตมัธยม
52. โรงเรียนเบญจมราชาลัย
53. โรงเรียนวัดพุทธบูชา
54. โรงเรียนวัดเบญจมพิตร
55. โรงเรียนสตรีวิทยา 2
56. โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช ลาดกระบัง

57. โรงเรียนวัดมกุฏกษัตริย์

58. โรงเรียนวัดสังเวช

59. โรงเรียนวัดอินทาราม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดกระทำดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์หนังสือเรียน พร้อมกันได้ปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำและแก้ไขในการกำหนดเกณฑ์จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. นำเกณฑ์กำหนดมาจัดหมวดหมู่ โดยยึดเนื้อหาเป็นศูนย์กลางเพื่อหาความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แล้วปรับปรุงเป็นเกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหาตามจุดประสงค์ของหมวดวิชา ศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งมีวิธีสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาจุดประสงค์ของหมวดวิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

พุทธศักราช 2521

2.2 อธิบายความหมายจุดประสงค์ของหมวดวิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา

ตอนต้น พุทธศักราช 2521

2.3 สร้างเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา หนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 2 ศ 205, ศ 206 ตามจุดประสงค์ของหมวดวิชาศิลปศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งปรากฏความตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงจุดประสงค์ของหมวดวิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 สรุปคำอธิบายของหมวดศิลปศึกษา และเกณฑ์วิเคราะห์ที่ผู้วิจัยนำเสนอ

จุดประสงค์ของหมวดวิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521	การอธิบายจุดประสงค์ของหมวดวิชา ศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช 2521	เกณฑ์วิเคราะห์
1. เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศิลปนิสัยของ ตนเอง	หมายถึงเนื้อหาที่สามารถจะ ระบุได้ว่า 1. ประสบการณ์ทางศิลปะก่อให้เกิดศิลปนิสัยที่ทำให้เป็นคน รักสวยรักงาม 2. ประสบการณ์ทางศิลปะก่อให้เกิดศิลปนิสัยที่ทำให้เป็นคนที่ มีความประณีต ละเอียดอ่อน 3. ประสบการณ์ทางศิลปะก่อให้เกิดศิลปนิสัยที่ทำให้เป็นคน รักษาความสะอาด	1. เนื้อหาเสริมสร้างให้ ผู้เรียนเป็นคนรักสวย รักงาม 2. เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความประณีตละเอียดอ่อน 3. เนื้อหาก่อให้เกิดศิลปนิสัย ที่เป็นคนรักความสะอาด 4. เนื้อหาที่นำเสนอทำให้เกิดศิลปนิสัยที่กล้าแสดงออก ทั้งความคิดและการกระทำ
2. เพื่อสำรวจความถนัดและ ความสนใจทางศิลปะ	หมายถึงความสามารถที่ทำความ เข้าใจได้ว่า 1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออก ตามความสามารถของแต่ละคน 2. สามารถให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าในเรื่องที่ตนสนใจ	1. เนื้อหาเสนอรูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออก ตามความสามารถของแต่ละคน 2. เนื้อหาที่นำเสนอเพียงพอที่ จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ แสดงออกตามทักษะของตน

ตาราง 1 (ต่อ)

จุดประสงค์ของมหาวิทยาลัยศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521	การอธิบายจุดประสงค์ของมหาวิทยาลัย ศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช 2521	เกณฑ์การวิเคราะห์
	3. ความรู้และหลักเกณฑ์ที่ได้ ช่วยพื้นฐานให้ผู้เรียน สามารถนำไปศึกษาค้นคว้า ต่อไป	3. เนื้อหาปูพื้นฐานความรู้ หลักเกณฑ์ที่สนับสนุนหรือ จูงใจให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าต่อไป
3. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและความสัมพันธ์ ของศิลปะกับชีวิตประจำวัน	หมายถึงความสามารถที่จะบอก ได้ว่า 1. สามารถนำความรู้และหลัก เกณฑ์ที่ได้จากการศึกษาศิลปะ แสดงออกซึ่งความรู้ที่นึกคิด ให้ปรากฏเป็นรูปธรรม 2. สามารถนำความรู้และหลัก เกณฑ์ที่ได้จากการศึกษาศิลปะ ไปคิดแปลงใช้ได้อย่าง เหมาะสม 3. สามารถที่จะใช้วิจารณ์งาน ที่จะเลือกวิธีการแสดงออก ทางศิลปะแขนงทัศนศิลป์ศึกษา ได้ตามความเหมาะสม 4. สามารถเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ ให้เหมาะสมตามสภาพของ ผู้เรียนและท้องถิ่น	1. เนื้อหาให้ความรู้และหลัก เกณฑ์ทางวิทยาการศิลปะ แสดงออกทางความรู้สึก นึกคิดให้ปรากฏเป็นรูปธรรม 2. เนื้อหาให้ความรู้ที่ผู้เรียน สามารถนำความรู้และหลัก เกณฑ์ที่ได้จากการศึกษาศิลปะ ไปคิดแปลงใช้ได้อย่าง เหมาะสม 3. เนื้อหาที่นำเสนอสามารถ ให้ผู้เรียนใช้วิจารณ์งาน ในการเลือกวิธีการแสดงออก ทางศิลปะ แขนงทัศนศิลป์ศึกษา ได้ตามความเหมาะสม

ตาราง 1 (ต่อ)

จุดประสงค์ของมหาวิทยาลัยศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521	การอธิบายจุดประสงค์ของมหาวิทยาลัย ศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช 2521	เกณฑ์การวิเคราะห์
4. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพโดย ปลูกฝังความประพฤติละเอียดย อ่อนและมีรสนิยมในการ เลือกสรร ที่จะนำไปใช้ให้ เกิดประโยชน์ต่อตนเองและ สังคม	หมายถึงบุคลิกภาพที่มีผลต่อตนเอง และสังคมที่ศิลปะช่วยพัฒนาได้เช่น 1. มีความกล้าแสดงออก 2. มีความมั่นใจในตนเอง 3. เป็นคนมีเหตุมีผล มีความคิดที่ เปิดกว้างยอมรับความคิดเห็น ต่าง ๆ ยอมรับสิ่งแปลกใหม่ ต่าง ๆ 4. สามารถเสริมสร้างรสนิยมใน บุคคล	1. เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความกล้าที่จะแสดงออก 2. เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความมั่นใจในตนเอง 3. เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียน เป็นคนมีเหตุผล มีความคิด ที่เปิดกว้าง ยอมรับความ คิดเห็นต่าง ๆ ยอมรับสิ่ง แปลกใหม่ต่าง ๆ 4. เนื้อหาช่วยเสริมสร้าง รสนิยมในบุคคล
5. ส่งเสริมการแสดงออกโดย การค้นคว้าทดลองปฏิบัติ กิจกรรมจากความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และเห็นความ สำคัญในกิจกรรมร่วมของ หมู่คณะ	หมายถึง 1. สามารถแสดงออกในทาง ศิลปะด้านการค้นคว้าทดลอง ได้อย่างเพียงพอ 2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือก ปฏิบัติกิจกรรมที่ก่อให้เกิด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1. เนื้อหามีลักษณะที่จะ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดง ออกโดยการค้นคว้าทดลอง 2. เนื้อหาเปิดโอกาสให้ นักเรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรม ที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์

ตาราง 1 (ต่อ)

จุดประสงค์ของมหาวิทยาลัยศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521	การอธิบายจุดประสงค์ของมหาวิทยาลัย ศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช 2521	เกณฑ์การวิเคราะห์
	3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น และ รับฝึกชอบบทบาทของคนใน หมู่คณะ	3. เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และรับฝึกชอบบทบาทของ คนในหมู่คณะ
6. เพื่อให้เกิดความนิยมชมชื่น ที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย	หมายถึงสามารถที่จะบอกได้ว่า 1. ศิลปะแสดงความเป็นเอกลักษณ์ ของชาติ 2. ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ที่กระตุ้นให้เกิดการศึกษาค้นคว้า และปฏิบัติ 3. ศิลปะเป็นเครื่องมือที่ให้ผู้เรียน ได้เห็นถึงความสำคัญของวัฒน ธรรมซึ่งแตกต่างกับวัฒนธรรม ชาติอื่น ๆ 4. ศิลปะมีคุณค่าแก่การเรียนรู้และ ควรค่าที่จะอนุรักษ์ไว้ให้แก่คน รุ่นหลัง	1. เนื้อหาชี้ให้เห็นความเป็น เอกลักษณ์ของชาติ 2. เนื้อหาชี้ให้เห็นว่าศิลปะเป็น สิ่งหนึ่งของวัฒนธรรม ที่ กระตุ้นให้เกิดการศึกษา ค้นคว้าและปฏิบัติ 3. เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ เห็นถึงความสำคัญของวัฒน ธรรมต่าง ๆ ทั้งวัฒนธรรม ชาติตนและชาติอื่น 4. เนื้อหาชี้ให้เห็นถึงคุณค่าแก่ การเรียนรู้ของศิลปะและ ควรค่าที่จะอนุรักษ์ไว้ให้แก่ คนรุ่นหลัง

ตาราง 1 (ต่อ)

จุดประสงค์ของทฤษฎีศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521	การอธิบายจุดประสงค์ของทฤษฎีศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช 2521	เกณฑ์การวิเคราะห์
7. เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่งาน อริเรก หรือการประกอบ อาชีพสำหรับผู้ตนัดและสนใจ	หมายถึง 1. สามารถนำความรู้และประสบ การณที่ไดไปประยุกต์ใช้เป็น งานอริเรกในชีวิตประจำวันได้ 2. สามารถนำความรู้และประสบ การณที่ไดไปพัฒนาและประกอบ อาชีพตามความตนัดและความ สนใจ	1. เนื้อหาเสริมสร้างให้ผู้เรียน สามารถนำความรู้และ ประสบการณที่ไดไปประยุกต์ ใช้เป็นงานอริเรกในชีวิต ประจำวันได้ 2. เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถนำความรู้และ ประสบการณที่ไดไปพัฒนา และประกอบอาชีพตาม ความตนัดและความสนใจ
8. เพื่อให้เกิดผลในการสอน คลายจิตใจและอารมณ์	หมายถึง 1. ในการปฏิบัติการทางศิลปะก่อ ให้เกิดความเพลิกเพลินสนุก สนาน ทำให้สอนคลายจิตใจ และอารมณ์ 2. สามารถให้ผู้เรียนมีเจตนคติที่ดี ต่อการแสดงออกทางศิลปศึกษา	1. เนื้อหามุ่งส่งเสริมให้ปฏิบัติ งานศิลปะ เพื่อสอนคลาย อารมณ์และจิตใจ 2. เนื้อหาที่นำเสนอทำให้ ผู้เรียนมีเจตนคติที่ดีต่อ การแสดงออกทางศิลปะ

ตาราง 1 (ต่อ)

จุดประสงค์ของมหาวิทยาลัยศิลปศึกษา	การอธิบายจุดประสงค์ของมหาวิทยาลัย	
ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น	ศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา	เกณฑ์การวิเคราะห์
พุทธศักราช 2521	ตอนต้น พุทธศักราช 2521	
	3. สามารถจูงใจให้ผู้เรียนเกิด ความรู้สึกพึงพอใจ และมุ่ง พัฒนาในด้านอารมณ์และจิตใจ	3. เน้นหาจูงใจให้ผู้เรียน เกิดความรู้สึกพึงพอใจ และมุ่งพัฒนาในด้าน อารมณ์และจิตใจ

3. เมื่อได้เกณฑ์ครอบคลุมเรื่องที่จะศึกษาแล้ว จึงนำเกณฑ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้น ม.2 ศึกษาวิเคราะห์และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรตรวจสอบความถูกต้องของเกณฑ์การวิเคราะห์ แล้วจึงนำเกณฑ์การวิเคราะห์ที่ผ่านการตรวจแล้ว ไปปรับปรุงสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามซึ่งสร้างขึ้นจากเกณฑ์การวิเคราะห์ และประเมินผลหนังสือเรียน ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ นำมาจัดทำเป็นแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ โดยยึดโครงสร้างของหลักสูตร 3 ด้านเป็นหลักคือ ด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาให้ความเห็น เพื่อหาความสอดคล้องของสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

แบบสอบถามตอนที่ 1

"วิเคราะห์หนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านความสอดคล้องกับ
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิชาศิลปะศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521"

ตอนที่ 1

คำชี้แจงสำหรับตอบแบบสอบถาม

ให้ท่านทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น ๆ ตามลำดับคะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มีความสอดคล้องมากที่สุด
4 หมายถึง มีความสอดคล้องมาก
3 หมายถึง มีความสอดคล้องปานกลาง
2 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อย
1 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อความ	อันดับคะแนน					จุดประสงค์ของการเรียนวิชา ศิลปะศึกษาตามหลักสูตร
	5	4	3	2	1	
เกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหา						(1) เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เพื่อพัฒนาศิลปะนิสัยของตนเอง
(1) เนื้อหาเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นคนรักสวยรักงาม						
(2) เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความประณีตละเอียดอ่อน						
(3) เนื้อหาก่อให้เกิดศิลปะนิสัยที่เป็นคนรักษาความสะอาด						

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับเนื้อหาของหนังสือเรียน เพื่อวิเคราะห์สภาพการณ์ที่ควรจะเป็น เช่น เมื่อศึกษาเนื้อหาในปัจจุบันแล้วเห็นว่าควรจะจัดเพิ่มขึ้นในเรื่องใด ควรให้มีคณ้อยลงในเรื่องใด และควรจะพัฒนาในเรื่องใด เป็นต้น

ตอนที่ 2

คำชี้แจง

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ท่านคิดว่าสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนเล่มนี้ ควรจะเป็นอย่างไรในอนาคต เมื่อการใช้หนังสือเล่มนี้ครบวงจรหลักสูตรแล้ว โปรดกาเครื่องหมาย / ในช่องที่ท่านเห็นด้วย

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็น			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
บทที่ 1 การวาดเขียน				
- ประวัติความเป็นมา				
- ความเข้าใจเกี่ยวกับการ วาดเขียน				
- ลักษณะรูปแบบวิธีการ				

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....

.....

บทที่ 1	
บทที่ 2	
บทที่ 3	
บทที่ 4	
บทที่ 5	
บทที่ 6	
บทที่ 7	
บทที่ 8	
บทที่ 9	
บทที่ 10	

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือแนะนำตัวเพื่อขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ครูผู้สอนวิชา
ทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. แบบหนังสือแนะนำตัวพร้อมกับแบบสอบถามที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง
ด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ ส่วนการรับคืนนั้นให้วิธีรับคืนด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามตอนที่ 1 จากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาหาค่าเฉลี่ยรายข้อ แล้วประเมินโดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาตามแนวคิดของ เบสท์ (Best. 1963 : 158 - 159) ดังนี้

3.66 - 5.00	มีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์มาก
2.33 - 3.65	มีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
1.00 - 2.32	มีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์น้อย

ส่วนแบบสอบถามตอนที่ 2 นั้น ผู้วิจัยนำมาคำความดี โดยพิจารณาเป็นคำร้อยละ ตามข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อจะได้ทราบว่า เนื้อหาควรจัดเพิ่มขึ้นในเรื่องใด ควรให้ลดน้อยลงในเรื่องใด ควรคงไว้ในเรื่องใด ควรพัฒนาในเรื่องใด และมีความคิดเห็นอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้หรือไม่ เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาหนังสือทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านเนื้อหาให้สอดคล้องกับหลักสูตร และมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าความถี่
2. ค่าร้อยละ
3. ค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนของข้อมูลที่ศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ลำดับชั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้จัดกระทำตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์โดยอาศัยคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสอดคล้อง ระหว่างเนื้อหาของหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิชาศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 แล้วนำคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อมาประเมินโดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาตามแนวคิดของ เบสท์ (Best. 1963 : 153 - 159) ดังนี้

3.66 - 5.00 มีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์มาก

2.33 - 3.65 มีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

1.00 - 2.32 มีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์น้อย

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1

คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มีต่อความสอดคล้อง ระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 1 "เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศิลปะนิสัยของตนเอง" (ดังตาราง 2)

ตาราง 2 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีต่อความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 1

ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชากับจุดมุ่งหมาย ข้อ 1 "เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เพื่อพัฒนาศิลปะนิสัยของตนเอง"	N	$\bar{X}$
1. เนื้อหาเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นคนรักสวยรักงาม	55	3.80
2. เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความประณีตละเอียดอ่อน	55	3.56
3. เนื้อหาก่อให้เกิดศิลปะนิสัยที่เป็นคนรักความสะอาด	55	3.01
4. เนื้อหาที่นำเสนอทำให้เกิดศิลปะนิสัยที่กล้าแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำ	55	3.81
รวม	55	3.54

จากตาราง 2 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คะแนนเฉลี่ยรายชื่อที่อยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ เนื้อหาเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นคนรักสวยรักงาม และเนื้อหาที่นำเสนอทำให้เกิดศิลปะนิสัยที่กล้าแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำ คะแนนเฉลี่ยรายชื่อที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง 2 ข้อได้แก่ เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความประณีตละเอียดอ่อน และเนื้อหาก่อให้เกิดศิลปะนิสัยที่เป็นคนรักความสะอาด

คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับจุดมุ่งหมายวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 2 "เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจทางศิลปะ" (ดังตาราง 3)

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีค่าความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 2

ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชา กับจุดมุ่งหมาย ข้อ 2 "เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจทางศิลปะ"	N	$\bar{X}$
1. เนื้อหาเสนอรูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละบุคคล	55	3.49
2. เนื้อหาที่น่าสนใจพอที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามทักษะของตน	55	3.41
3. เนื้อหาพื้นฐานความรู้ หลักเกณฑ์ที่สนับสนุน หรือจูงใจให้ผู้เรียนศึกษากันต่อไป	55	3.25
รวม	55	3.38

จากตาราง 3 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษากับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลป์ศึกษาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ เนื้อหาเสนอรูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละบุคคล เนื้อหาที่น่าสนใจพอที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามทักษะของตน และเนื้อหาพื้นฐานความรู้หลักเกณฑ์ที่สนับสนุน หรือจูงใจให้ผู้เรียนศึกษากันต่อไป

คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับจุดมุ่งหมายวิชาศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อ 3 "เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของศิลปะกับชีวิตประจำวัน (กัฏตาราง 4)

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีต่อความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อ 3

ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชา กับจุดมุ่งหมาย ข้อ 3 "เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของศิลปะกับชีวิตประจำวัน"	N	$\bar{X}$
1. เนื้อหาให้ความรู้และหลักเกณฑ์ทางวิชาการศิลปะ แสดงออกทางความรู้สึนึกคิดให้ปรากฏเป็นรูปธรรม	55	3.25
2. เนื้อหาให้ความรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้และหลักเกณฑ์ที่ได้จากการศึกษาศิลปะไปคิดแปลงใช้ได้เหมาะสมในชีวิตประจำวัน	55	3.34
3. เนื้อหาที่นำเสนอสามารถให้ผู้เรียนใช้วิจารณ์ในการเลือกวิธีการแสดงออก และเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์แขนงทัศนศิลป์ศึกษาได้ตามความเหมาะสม	55	3.30
รวม	55	3.29

จากตาราง 4 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แสดงให้เห็นว่าความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษา โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ เนื้อหาให้ความรู้และหลักเกณฑ์ทางวิชาการศิลปะ แสดงออกทางความรู้สึนึกคิดให้ปรากฏเป็นรูปธรรม เนื้อหาให้ความรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ และหลักเกณฑ์ที่ได้จากการศึกษาศิลปะไปคิดแปลงใช้ได้เหมาะสมในชีวิตประจำวัน และเนื้อหาที่นำเสนอสามารถให้ผู้เรียนใช้วิจารณ์ในการเลือกวิธีการแสดงออกและเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ได้ตามความเหมาะสม

คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ ที่มีต่อความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศน-
ศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับจุดมุ่งหมายวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 4 "เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพโดยปลูกฝังความประพฤติละเอียดอ่อน
และมีรสนิยมในการเลือกสรร ที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (ดังตาราง 5)

ตาราง 5 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีต่อความสอดคล้อง
ระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 4

ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชา กับจุดมุ่งหมาย ข้อ 4 "เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ โดยปลูกฝังความประพฤติละเอียดอ่อน และมีรสนิยมในการเลือกสรร ที่จะนำ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม"	N	$\bar{X}$
1. เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะแสดงออก	55	4.00
2. เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเอง	55	3.32
3. เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผล มีความคิดที่เปิดกว้าง ยอมรับความคิดเห็นต่าง ๆ ยอมรับสิ่งแปลกใหม่ต่าง ๆ	55	3.35
4. เนื้อหาช่วยเสริมสร้างรสนิยมในบุคคล	55	3.20
รวม	55	3.47

จากตาราง 5 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาแสดงให้เห็น
เห็นว่า ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาโดย
รวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คะแนนรายชื่อที่อยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมี

ความกล้าที่จะแสดงออก กระแสนเจตนาที่ซ่อนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจตนเอง เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผล มีความคิดที่เปิดกว้าง ยอมรับความคิดเห็นต่าง ๆ ยอมรับสิ่งแปลกใหม่ต่าง ๆ และเนื้อหาช่วยเสริมสร้างรสนิยมในบุคคล

กระแสนเจตนาที่ซ่อนอยู่ของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มีต่อความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อ 5 "ส่งเสริมการแสดงออกโดยการค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเห็นความสำคัญในกิจกรรมร่วมของหมู่คณะ" (ดังตาราง 6)

ตาราง 6 คะแนนเฉลี่ยระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 5

ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชากับจุดมุ่งหมาย ข้อ 5 "ส่งเสริมการแสดงออกโดยการค้นคว้าทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมร่วมจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเห็นความสำคัญในกิจกรรมร่วมของหมู่คณะ"	N	$\bar{X}$
1. เนื้อหามีลักษณะที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกโดยการค้นคว้าทดลอง	55	3.38
2. เนื้อหาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	55	3.25
3. เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและรับผิดชอบบทบาทของตนในหมู่คณะ	55	3.72
รวม	55	3.45

จากตาราง 6 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลป์ศึกษาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คะแนนเฉลี่ยรายข้อที่อยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ ข้อที่ 3 เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและรับผิดชอบบทบาทของตนในหมู่คณะ คะแนนเฉลี่ยรายข้อที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ เนื้อหาที่มีลักษณะที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกโดยการค้นคว้าทดลอง และเนื้อหาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีต่อเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้น

มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 6 "เพื่อให้เกิดความนิยมชมชื่นที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย" (ดังตาราง 7)

ตาราง 7 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีต่อความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 6

ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชากับจุดมุ่งหมาย ข้อ 6 "เพื่อให้เกิดความนิยมชมชื่นที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย"	N	$\bar{X}$
1. เนื้อหาชี้ให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ	55	3.00
2. เนื้อหาชี้ให้เห็นว่าศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่กระตุ้นให้เกิดการศึกษา ค้นคว้า และปฏิบัติ	55	3.00
3. เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมชาติตน ซึ่งอาจแตกต่างจากชาติอื่น ๆ	55	3.18
4. เนื้อหาชี้ให้เห็นคุณค่าแก่การเรียนรู้ และควรค่าที่จะอนุรักษ์ไว้ให้แก่คนรุ่นหลัง	55	3.00
รวม	55	3.00

จากตาราง 7 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แสดงให้เห็นว่าความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษากับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลป์ศึกษา โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และคะแนนเฉลี่ยรายข้อทุกข้ออยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ เนื้อหาชี้ให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เนื้อหาชี้ให้เห็นว่าศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่กระตุ้นให้เกิดการศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติ เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมชาติตน ซึ่งอาจแตกต่างจากชาติอื่น ๆ และเนื้อหาชี้ให้เห็นคุณค่าแก่การเรียนรู้ และควรค่าที่จะอนุรักษ์ไว้ให้แก่คนรุ่นหลัง

คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มีต่อความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 7 "เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอดิเรก หรือการประกอบอาชีพสำหรับผู้ตนักและสนใจ" (ทั้งตาราง 8)

ตาราง 8 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มีต่อความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 7

ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชา กับจุดมุ่งหมาย ข้อ 7 "เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอดิเรก หรือการประกอบอาชีพสำหรับผู้ถนัดและสนใจ"	N	$\bar{X}$
1. เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ ไปประยุกต์ใช้เป็นงานอดิเรกในชีวิตประจำวันได้	55	3.41
2. เนื้อหาเสริมสร้างให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปพัฒนาและประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ	55	2.70
รวม	55	3.05

จากตาราง 8 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แสดงให้เห็นว่าความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และคะแนนเฉลี่ยรายข้อทุกข้ออยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ เนื้อหาเสริมสร้างให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ ไปประยุกต์ใช้เป็นงานอดิเรกในชีวิตประจำวันได้ และเนื้อหาเสริมสร้างให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปพัฒนาและประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ

คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มีต่อความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 8 "เพื่อให้เกิดผลในการผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์" (ดังตาราง 9)

ตาราง 9 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มีต่อความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 8

ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชา กับจุดมุ่งหมาย ข้อ 8 "เพื่อให้เกิดผลในการผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์ "	N	$\bar{X}$
1. เนื้อหาส่งเสริมให้ปฏิบัติงานศิลปะ เพื่อผ่อนคลายอารมณ์และจิตใจ	55	3.07
2. เนื้อหาที่น่าสนใจทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการแสดงออกทางศิลปะ	55	3.43
3. เนื้อหาช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักฟังพอใจและมุ่งพัฒนาในด้านอารมณ์และจิตใจ	55	3.29
รวม	55	3.26

จากตาราง 9 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แสดงให้เห็นว่าความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลป์ศึกษาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และคะแนนเฉลี่ยรายข้อทุกข้ออยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ เนื้อหาส่งเสริมให้ปฏิบัติงานศิลปะ เพื่อผ่อนคลายอารมณ์และจิตใจ เนื้อหาที่น่าสนใจทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการแสดงออกทางศิลปะ และเนื้อหาช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักฟังพอใจและมุ่งพัฒนาในด้านอารมณ์และจิตใจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2

คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต (ดังตาราง 10)

ตาราง 10 ค่าร้อยละความเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคค

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็นคิดเป็นร้อยละ			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
บทที่ 1 การวาดเขียน				
- ประวัติความเป็นมา	45.45	41.81	7.27	5.45
- ความเข้าใจเกี่ยวกับการวาดเขียน	40.00	40.00	7.27	10.90
- ลักษณะรูปแบบและวิธีการ	45.45	34.54	7.27	12.72
- การทดลอง				
การทดลองเกี่ยวกับสี	59.00	36.36	-	14.64
การทดลองเกี่ยวกับเส้น	50.90	34.54	-	14.54
การทดลองเกี่ยวกับรูปทรง	40.00	43.63	-	16.36
การทดลองประดิษฐ์ตัวอักษร	49.00	32.72	7.27	10.90

จากตาราง 10 ค่าร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แสดงให้เห็นว่าในบทที่ 1 การวาดเขียน เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาควรจัดเนื้อหาเพิ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 45.45 ควรคงเนื้อหาไว้อย่างเดิมคิดเป็นร้อยละ 41.81 ควรลดให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 7.27 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 5.45

ในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับการวาดเขียนควรจัดเนื้อหาเพิ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 40.00 ควรให้คงเนื้อหาไว้อย่างเดิมคิดเป็นร้อยละ 40.00 ควรให้ลดเนื้อหาลงอีกคิดเป็นร้อยละ 7.27 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 10.90

สำหรับลักษณะรูปแบบและวิธีการควรวัดเนื้อหาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 45.45 ควรวัด
เนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 34.54 ควรวัดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 7.27 และควรวัดพัฒนา
เนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 12.72

ในเรื่องการทดลองเกี่ยวกับสัณยศาสตร์ควรวัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 49.00 ควรวัด
เนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 36.36 และควรวัดพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ
14.54

สำหรับการทดลองเกี่ยวกับเส้นควรวัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 50.9 ควรวัด
เนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 34.54 และควรวัดพัฒนาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 14.54

การทดลองเกี่ยวกับรูปทรง ควรวัดให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 40.00 ควรวัดเนื้อหา
ไว้เช่นเดิมคิดเป็นร้อยละ 43.63 และควรวัดพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.36

การทดลองประดิษฐ์ตัวอักษร ควรวัดเนื้อหาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 49 ควรวัดเนื้อหาไว้
เช่นเดิมคิดเป็นร้อยละ 32.72 ควรวัดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 7.27 และควรวัดพัฒนา
เนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 10.90

ถ้าร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต (ตาราง 11)

ตาราง 11 ค่าร้อยละความถี่เห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในภาค

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็นคิดเป็นร้อยละ			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
บทที่ 2 การพิมพ์ภาพ				
- ความหมายของการพิมพ์ภาพ	36.36	54.54	5.45	3.63
- ที่มาของการพิมพ์ภาพ	38.18	50.90	-	10.90
- เทคนิคการพิมพ์ภาพ	47.27	36.00	-	16.36
- วิธีการพิมพ์	43.63	30.90	9.09	16.36

จากตาราง 11 ค่าร้อยละความถี่เห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แสดงให้เห็นว่า ในบทที่ 2 การพิมพ์ภาพ เกี่ยวกับความหมายของการพิมพ์ภาพ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 36.36 ควรให้คงเนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 54.54 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 5.45 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 3.68

ในเรื่องที่มาของการพิมพ์ภาพ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 38.18 ควรคงเนื้อหาไว้อย่างเดิมคิดเป็นร้อยละ 50.90 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 10.90

เกี่ยวกับเทคนิคการพิมพ์ภาพ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 47.27 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 36.00 ควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.36

ส่วนวิธีการพิมพ์ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 43.63 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 30.90 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 9.09 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.36

ค่าร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในภาค (ดังตาราง 12)

ตาราง 12 ค่าร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในภาค

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็นคิดเป็นร้อยละ			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
บทที่ 3 การปั้น การแกะสลัก				
- ความหมายและที่มาของการปั้น				
การแกะสลัก	32.42	67.27	-	-
- ประเภทของงานประติมากรรม	30.90	58.18	3.63	7.27
- วิธีสร้างงานประติมากรรม	47.27	36.36	1.80	14.54
- การตกแต่งงานประติมากรรม				
เพื่อนำไปใช้ประโยชน์	45.45	38.18	1.80	14.54

จากตาราง 12 ค่าร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แสดงให้เห็นว่า ในบทที่ 3 การปั้นและการแกะสลัก เกี่ยวกับความหมายและที่มาของการปั้นและการแกะสลัก ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 32.72 และควรคงเนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 67.27

ประเภทของงานประติมากรรม ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 30.90 ควรจัดเนื้อหาให้คงไว้คิดเป็นร้อยละ 58.18 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 3.63 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดียิ่งขึ้นคิดเป็นร้อยละ 7.27

ในเรื่องวิธีการสร้างงานประติมากรรม ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 47.27
ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 36.36 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 1.80
และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดียิ่งขึ้นคิดเป็นร้อยละ 14.54

เกี่ยวกับการตกแต่งงานประติมากรรมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้น
คิดเป็นร้อยละ 45.45 ควรคงเนื้อหาไว้เช่นเดิมคิดเป็นร้อยละ 38.18 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลง
คิดเป็นร้อยละ 1.80 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดียิ่งขึ้นคิดเป็นร้อยละ 14.54

ถ้าร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 วิชา
ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาใน
อนาคต (ดังตาราง 13)

ตาราง 13 คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 วิชา
ทัศนศิลป์ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา
ในอนาคต

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็นคิดเป็นร้อยละ			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
บทที่ 4 ศิลปะไทย				
- ความหมายและที่มาของศิลปะไทย	52.72	38.18	3.63	5.45
- ประเภทของศิลปะไทย	50.90	29.09	-	20.00
- จิตรกรรมไทย	36.36	50.90	-	12.72
- ประติมากรรมไทย	41.81	45.00	-	12.72
- สถาปัตยกรรมไทย	41.81	45.00	-	12.72

จากตาราง 13 คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แสดงให้เห็นว่า ในบทที่ 4 ศิลปะไทย เกี่ยวกับความหมายและที่มาของศิลปะไทย ควรจัดให้มีเนื้อหาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 52.72 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 38.18 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 3.63 และควรจะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นคิดเป็นร้อยละ 5.45

เกี่ยวกับประเภทของศิลปะไทย ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 50.90 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 29.09 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดียิ่งขึ้นคิดเป็นร้อยละ 20.00

ในเรื่องจิตรกรรมไทย ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 36.36 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 50.90 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดียิ่งขึ้นคิดเป็นร้อยละ 12.72

เกี่ยวกับประติมากรรมไทย ควรจัดเนื้อหาให้ดียิ่งขึ้นคิดเป็นร้อยละ 41.81 ควรคงเนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 45.00 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดียิ่งขึ้นคิดเป็นร้อยละ 12.72

และในเรื่องสถาปัตยกรรมไทย ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 41.81 ควรคงเนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 45.00 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดียิ่งขึ้นคิดเป็นร้อยละ 12.72

คำร้อยละ ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต (ดังตาราง 14)

ตาราง 14 ค่าร้อยละความถี่เห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ที่มี
ต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ในอนาคต

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็นคิดเป็นร้อยละ			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
บทที่ 5 ศิลปะสากล				
- ความหมายและที่มาของศิลปะสากล	45.00	47.27	-	7.27
- ลักษณะโดยทั่วไปของศิลปะสากล	49.09	34.54	-	16.36

จากตาราง 14 ค่าร้อยละความถี่เห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาแสดงให้เห็นว่าในบทที่ 5 ศิลปะสากล เกี่ยวกับความหมายและที่มาของศิลปะสากลควรจัดเพื่อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 45.00 ควรคงเนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 47.27 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 7.27

ในเรื่องลักษณะโดยทั่วไปของศิลปะสากล ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 49.09 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 34.54 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.36

ค่าร้อยละความถี่เห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต (คงตาราง 15)

ตาราง 15 ค่าร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในภาค

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็นคิดเป็นร้อยละ			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
บทที่ 6 องค์ประกอบศิลปะ				
- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับองค์ประกอบ	43.63	43.63	-	12.72
- ลักษณะขององค์ประกอบ	34.54	43.63	-	21.81
- ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับ งานศิลปะ	38.18	47.27	5.45	9.09
- องค์ประกอบสำคัญของงานศิลปะ	41.80	34.54	-	23.63

จากตาราง 15 ค่าร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แสดงให้เห็นว่า ในบทที่ 6 องค์ประกอบศิลปะเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับองค์ประกอบ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 43.63 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 43.63 และควรพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 12.72

ในเรื่องลักษณะขององค์ประกอบ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 34.53 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 43.63 และควรพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 21.81

ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับงานศิลปะ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 38.18 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 47.27 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 5.45 และควรพัฒนาเนื้อหาวิชาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 9.09

ส่วนในเรื่ององค์ประกอบสำคัญของงานศิลปะ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ
 41.80 ควรคงเนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 34.54 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ
 23.63

คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต (ดังตาราง
 16)

ตาราง 16 คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็นคิดเป็นร้อยละ			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
บทที่ 7 การออกแบบ				
- ความรู้เบื้องต้นของการออกแบบ	36.36	36.36	-	27.27
- ความหมายของการออกแบบ	34.54	45.45	-	20.00
- ส่วนประกอบของการออกแบบ	34.54	52.72	-	12.72
- หลักการออกแบบ	32.72	50.90	-	16.36
- ประเภทงานออกแบบ	32.72	38.18	1.80	27.27
- ข้อคิดในการออกแบบ	29.09	32.72	7.20	30.90
- แนวทางในการออกแบบ	40.00	34.54	-	25.45

จากตาราง 16 คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แสดงให้เห็นว่า ในบทที่ 7 การออกแบบ ในเรื่องความรู้เบื้องต้นของการออกแบบ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 36.36 ควรคงเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 36.36 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 36.36 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 27.27

เกี่ยวกับความหมายของการออกแบบ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 34.54 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 45.45 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 20.00

ในเรื่องส่วนประกอบของการออกแบบ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 34.54
ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 52.72 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ
12.72

หลักการออกแบบ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 32.72 ควรคงเนื้อหาไว้คิด
เป็นร้อยละ 50.90 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.36

ในเรื่องประเภทงานออกแบบ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 32.72 ควรคง
เนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 38.18 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 1.80 และควรจะพัฒนา
เนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 27.27

ข้อคิดในการออกแบบ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 29.09 ควรคงเนื้อหา
ไว้คิดเป็นร้อยละ 32.72 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 7.20 และควรจะพัฒนาเนื้อหา
ให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 30.90

สำหรับแนวทางในการออกแบบ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 40 ควรคง
เนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 34.54 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 25.45

ค่าร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต (ดังตาราง
17)

ตาราง 17 ค่าร้อยละความถี่เห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็นคิดเป็นร้อยละ			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
บทที่ 8 การสร้างสรรค์งานศิลปะ				
- ความหมายของความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	40.00	40.00	3.63	16.36
- ลักษณะของคนที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	36.36	38.18	3.45	20.00
- ความสำคัญของความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	36.36	41.81	-	21.81
- หลักการสร้างความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	36.36	36.36	9.09	20.00
- แนวคิดในการพัฒนาความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	29.09	45.45	-	25.45
- การฝึกให้เกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	34.54	36.36	-	29.09

จากตาราง 17 ค่าร้อยละความถี่เห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แสดงให้เห็นว่า ในบทที่ 8 การสร้างสรรค์งานศิลปะในเรื่องความหมายของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 40.00 ควรคงเนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 40.00 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 3.63 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.36

ในเรื่องลักษณะของคนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ควรจัดให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.36 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 38.18 ควรลดให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 5.45 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 20.00

เกี่ยวกับความสำคัญของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 36.36 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 41.81 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 21.81

สำหรับหลักการสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ควรจัดให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 34.54 ควรคงไว้ในเรื่องใดคิดเป็นร้อยละ 36.36 ควรลดให้น้อยลงในเรื่องใดคิดเป็นร้อยละ 9.09 และควรจะพัฒนาในเรื่องใดคิดเป็นร้อยละ 20.00

ในเรื่องแนวคิดในการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 29.09 ควรคงเนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 45.45 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 25.45

เกี่ยวกับการฝึกให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 34.54 ควรคงเนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 36.36 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 29.09

ค่าร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต (ดังตาราง 18)

ตาราง 18 ค่าร้อยละความถี่เห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็นคิดเป็นร้อยละ			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
บทที่ 9 นิทรรศการทางศิลปะ				
- ความหมาย	24.45	58.18	-	16.36
- ประเภทของนิทรรศการ	34.54	49.09	5.45	10.90
- การเตรียมจัดนิทรรศการ	29.09	43.63	16.36	10.90
- ลักษณะการจัดนิทรรศการ	34.54	47.27	1.80	16.36
- การคัดเลือกผลงาน	25.45	63.63	3.63	7.27
- กิจกรรมร่วมงานนิทรรศการ	25.45	47.27	10.90	16.36
- หลักการชมนิทรรศการ	18.18	52.72	14.54	14.54

จากตาราง 18 ค่าร้อยละความถี่เห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แสดงให้เห็นว่าในบทที่ 9 นิทรรศการทางศิลปะเกี่ยวกับความหมายของนิทรรศการ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 24.45 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 58.18 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงในเรื่องใด 0.00 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.36

ในเรื่องประเภทของนิทรรศการ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 34.54 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 49.09 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงในเรื่องใด 5.45 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 10.90

การเตรียมจัดนิทรรศการ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 29.09 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 43.63 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงในเรื่องใด 16.36 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 10.90

สำหรับลักษณะการจัดนิทรรศการ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 34.54 ควร
 คงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 47.27 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 1.80
 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.36

ในด้านการคัดเลือกผลงาน ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 25.45 ควรคง
 เนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 63.63 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 3.63 และ
 ควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นกว่าเดิมคิดเป็นร้อยละ 7.27

เกี่ยวกับเรื่องกิจกรรมร่วมงานนิทรรศการ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ
 25.45 ควรคงเนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 47.27 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 10.90
 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.36

และในเรื่องหลักการชมนิทรรศการควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 18.18 ควร
 คงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 52.72 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 14.54
 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 14.54

ค่าร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยม
 ศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต (ดังตาราง
 19)

ตาราง 19 คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคค

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็นคิดเป็นร้อยละ			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
บทที่ 10 ศิลปวิจารณ์				
- ความหมาย	32.72	50.90	7.27	9.09
- ลักษณะการวิจารณ์	30.90	56.36	3.63	9.09
- แนวการวิจารณ์ศิลปะ	32.72	43.63	7.27	16.36
- คุณธรรมของผู้วิจารณ์	30.90	52.72	10.90	5.45

จากตาราง 19 คำร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แสดงให้เห็นว่า ในบทที่ 10 ศิลปวิจารณ์เกี่ยวกับความหมายของศิลปวิจารณ์ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 32.72 ควรคงเนื้อหาไว้ตามเดิมคิดเป็นร้อยละ 50.90 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 7.27 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 9.09

ในเรื่องลักษณะการวิจารณ์ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 30.90 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 56.36 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 3.63 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 9.09

สำหรับแนวการวิจารณ์ศิลปะ ควรจัดเนื้อหาให้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 32.72 ควรคงเนื้อหาไว้คิดเป็นร้อยละ 43.63 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 7.27 และควรจะพัฒนาเนื้อหาให้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 16.36

เกี่ยวกับคุณธรรมของผู้วิจารณ์ ควรจัดเนื้อหาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 30.90 ควรคงเนื้อหาไว้เหมือนเดิมคิดเป็นร้อยละ 52.72 ควรลดเนื้อหาให้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 10.90 และควรพัฒนาเนื้อหาให้ดียิ่งขึ้นคิดเป็นร้อยละ 5.45

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด

คำถามปลายเปิดท้ายแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ นอกเหนือจากข้อคำถามที่กำหนดให้ อาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 55 คน ได้ให้ความคิดเห็นเพียง 10 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 (ตาราง 20)

ตาราง 20 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ นอกเหนือจากข้อที่กำหนดให้ จากแบบสอบถามปลายเปิด

ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ	ความถี่
บทที่ 1 การวาดเขียน	
- ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับเทคนิคในการสร้างงานศิลปะ	1
- มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาน้อย	1
- ควรกล่าวถึงเนื้อหาการวาดเขียนที่เกี่ยวกับประเทศไทย	1
- ควรมีทฤษฎีในส่วนที่เป็นเนื้อหาการวาดเขียนให้มากขึ้น	1
บทที่ 2 การพิมพ์ภาพ	
- ควรจะเพิ่มขั้นตอนการทำงานโดยละเอียด	2
- ควรจะเพิ่มที่มาของการพิมพ์ให้มากขึ้น	1
- ควรลดภาพประกอบลง และมีรายละเอียดของเนื้อหาให้มากขึ้นกว่านี้	1
- ควรมีเทคนิคในการพิมพ์ภาพให้มากขึ้น	1
- ควรเพิ่มประวัติการพิมพ์ให้มากขึ้น	1

ตาราง 20 (ต่อ)

ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ	ความถี่
บทที่ 3 การปั้น การแกะสลัก - รายละเอียดของเนื้อหาและขั้นตอนในการทำงานควรเขียนให้อ่านเข้าใจได้ง่าย 1 - ควรจะเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเกี่ยวกับการปั้นดินโดยมีรูปแบบให้มากขึ้น 1 - ควรปรับปรุงเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีสร้างงานประติมากรรม 1 - ควรจะเพิ่มเนื้อหาประวัติของการปั้นและการแกะสลักให้มากขึ้น 1 - ควรจะแสดงขั้นตอนการสร้างงานให้ชัดเจน เช่น การหล่อและการแกะสลักปูนปลาสเตอร์ 1 - ควรอธิบายลักษณะการขึ้นรูปในเรื่องการปั้นให้ละเอียดยิ่งขึ้น 1	
บทที่ 4 ศิลปะไทย - ควรเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับความหมายของศิลปะไทยให้มากขึ้น และมีขั้นตอนในการเขียนอย่างละเอียด 2 - ควรมีประวัติผู้เขียนและที่มาของผลงานให้ชัดเจน 1 - ควรจะเพิ่มเนื้อหาให้บทนี้ให้มากยิ่งขึ้น 1	
บทที่ 5 ศิลปะสากล - ควรเพิ่มเนื้อหาให้มากขึ้น 1 - ควรปรับปรุงเนื้อหาส่วนที่เป็นศิลปะสากลให้กว้างยิ่งขึ้น 1	
บทที่ 6 องค์ประกอบศิลปะ - มีเนื้อหาน้อยไป 1 - ควรมีภาพประกอบให้มาก 1 - ควรมีกิจกรรมให้มากขึ้น 1	

ตาราง 20 (ต่อ)

ความกึกก้องและข้อเสนอแนะ	ความดี
- ควรเน้นรูปแบบที่แปลกใหม่ทั้งวัสดุและวิธีการ - ควรเพิ่มหัวข้อ "สิ่งที่ไม่เรียกว่าองค์ประกอบของศิลปะ" โดยวิธีจำแนกให้ชัดเจน	1 1
บทที่ 7 การออกแบบ - เนื้อหามีน้อยเกินไป - ควรมีภาพประกอบให้มากขึ้น ภาพประกอบบางตอนไม่ชัดเจน และภาพประกอบควรจะเป็นผลงานนักเรียนมากกว่าภาพถ่าย - ควรเน้นเรื่องรูปแบบให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน - ควรเพิ่มกิจกรรมให้มากขึ้น	1 1 1 1
บทที่ 8 การสร้างสรรค์งานศิลปะ - มีเนื้อหาน้อยและไม่ชัดเจน - อธิบายความหมายของการสร้างสรรค์งานศิลปะยังไม่ชัดเจน - การฝึกความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ควรมีแนวทางให้กว้างขวาง และมีตัวอย่างที่แตกต่างให้ชัดเจน - ภาพประกอบไม่ชัดเจน	1 1 1 1
บทที่ 9 นิทรรศการทางศิลปะ - ควรเพิ่มเนื้อหาให้มากขึ้น เพราะเนื้อหาในบางตอนไม่มีความสำคัญเท่าที่ควร - ควรจะแสดงตัวอย่างและวิธีการในการจัดนิทรรศการให้ชัดเจน - ควรเพิ่มเติมเรื่องการจัดนิทรรศการในลักษณะต่าง ๆ ให้มากขึ้น	1 1 1

ตาราง 20 (ต่อ)

ความึกเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่
บทที่ 10 ศิลปวิจารณ์	
- เนื้อหาการวิจารณ์ควรมีลักษณะที่กว้างและเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน	1
- เนื้อหาในบางตอนไม่มีความสำคัญ	1
- ควรปรับปรุงภาษาให้อ่านและเข้าใจได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะเรื่องวิธีการวิจารณ์	1
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ	

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ นอกจากเนื้อหาต่าง ๆ ทั้ง 10 บท

1. ควรจะพิจารณาอย่าให้เนื้อหาซ้ำซ้อนกับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเนื้อหาบางอย่างเรื่องเดียวกันแต่ให้ความหมายแตกต่างกัน
2. เนื้อหาในบางบทซ้ำซ้อน ควรจะอยู่ในบทเดียวกัน เช่น เนื้อหาในบทที่ 3 และ 4
3. ควรจะเพิ่มรูปแบบในเรื่องฐานของประติมากรรมด้วย
4. ควรจะเพิ่มภาพประกอบให้มากขึ้น
5. ควรจะมีเนื้อหาของวิชาในบทต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพราะเท่าที่มีอยู่ไม่สามารถจะนำไปประกอบในการสอนได้
6. ผู้สอนควรใช้หนังสือประกอบการสอนหลาย ๆ เล่ม จะเกิดประโยชน์มากกว่านี้
7. ควรจะหาผู้แต่งตำราให้ทันสมัยมากกว่านี้
8. ควรใช้หนังสือเรียนสองเล่มควบคู่กัน ได้แก่ หนังสือทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของกระทรวงศึกษาธิการ และของอักษรเจริญทัศน์
9. ควรจะพัฒนาเนื้อหาและภาพประกอบในทุก ๆ บทให้เหมาะสม และทันสมัยต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในสภาพการณ์ที่เป็นอยู่และเพื่อศึกษาความเหมาะสมของเนื้อหาหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ตามสภาพการณ์ที่ควรจะเป็น

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 จำนวน 59 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือและการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดกระทำดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์หนังสือเรียน พร้อมกันได้ปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อขอคำแนะนำและแก้ไขในการกำหนดเกณฑ์จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. นำเกณฑ์กำหนดมาจัดหมวดหมู่ โดยยึดเนื้อหาเป็นศูนย์กลางเพื่อหาความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แล้วปรับปรุงเป็นเกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหาตามจุดประสงค์ของหมวดวิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งมีวิธีสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาจุดประสงค์ของหมวดวิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

2.2 อธิบายความหมายจุดประสงค์ของหมวดวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช 2521

2.3 สร้างเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา หนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 ศ 205, ศ 206 ตามจุดประสงค์ของหมวดวิชาศิลปศึกษา พุทธศักราช 2521

2.4 เมื่อได้เกณฑ์ครอบคลุมเรื่องที่จะศึกษาแล้ว จึงนำเกณฑ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 2
คน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษา ชั้น ม.2 ศึกษานิเทศก์และนักพัฒนาการหลักสูตร
ตรวจสอบความถูกต้องของเกณฑ์การวิเคราะห์ แล้วจึงนำเกณฑ์การวิเคราะห์ที่ผ่านการตรวจแล้ว
ไปปรับปรุงสร้างเป็นข้อคำถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ โดยยึดโครงสร้างของ
หลักสูตร 3 ด้านเป็นหลักคือ ด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อ
ให้อาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาให้ความเห็นเพื่อหาความสอดคล้องของสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ใน
ปัจจุบัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามตอนที่ 1 จากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาหาค่าเฉลี่ยรายข้อ
แล้วประเมินโดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาตามแนวคิดของเบสท์ (Best. 1963 : 153 - 159)

ส่วนแบบสอบถามตอนที่ 2 นั้น ผู้วิจัยได้นำมาหาค่าความถี่ โดยพิจารณาเป็นค่าร้อยละ
ตามข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเพื่อจะได้ทราบว่า เนื้อหาควรจัดเพิ่มขึ้นในเรื่องใด ควรให้ลดน้อย
ลงในเรื่องใด ควรคงไว้ในเรื่องใด ควรพัฒนาให้ดีขึ้นในเรื่องใด และมีความคิดเห็นอื่น ๆ นอก
เหนือจากนี้หรือไม่ เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาหนังสือทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ในด้านเนื้อหาให้สอดคล้องกับหลักสูตรและมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านความ
สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่มีต่อความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชา

ทัศนศิลป์ศึกษากับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อที่ 1 "เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศิลป
 นิสัยของตนเอง" กล่าวคือ ข้อที่มีความคิดเห็นสอดคล้องมากที่สุดคือเนื้อหาที่นำเสนอทำให้เกิด
 ศิลปนิสัยที่กล้าแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำ และเนื้อหาเสริมสร้างให้เป็นคนรักสวยรัก
 งาม ส่วนเนื้อหาข้ออื่น ๆ มีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อ
 ที่ 2 "เพื่อสำรวจความถนัด และความสนใจทางศิลปะ" อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นด้านความ
 สอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ปานกลางทุกข้อ สำหรับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อที่ 3 "เพื่อให้เกิด
 ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและความสัมพันธ์ของศิลปะกับชีวิตประจำวัน" ความคิดเห็นของอาจารย์
 ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในด้านความสอดคล้องของเนื้อหาวิชา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อยู่ใน
 เกณฑ์ปานกลางทุกข้อ ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อที่ 4 "เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ โดยปลูกฝัง
 ความประพฤติละเอียดอ่อน และมีรสนิยมในการเลือกสรรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง
 และสังคม" ข้อที่มีความคิดเห็นสอดคล้องมากที่สุดคือ เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะ
 แสดงออก ส่วนเนื้อหาข้ออื่น ๆ มีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เกี่ยวกับความสอดคล้อง
 ของเนื้อหาวิชา กับจุดมุ่งหมาย ข้อ 5 "เพื่อส่งเสริมการแสดงโดยการค้นคว้าทดลอง ปฏิบัติ
 กิจกรรมจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเห็นความสำคัญในกิจกรรมร่วมของหมู่คณะ" เนื้อหา
 ที่มีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 และรับผิดชอบบทบาทของตนในหมู่คณะ ส่วนเนื้อหาในข้ออื่น ๆ มีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ปาน
 กลาง ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อที่ 6 "เพื่อให้เกิดความนิยมชมชื่น ที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์
 และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย" อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นในด้านความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์
 ปานกลางทุกข้อ สำหรับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อที่ 7 "เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอดิเรก หรือ
 การประกอบอาชีพสำหรับผู้ถนัดและสนใจ" อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นในด้านความสอดคล้องอยู่
 ในเกณฑ์ปานกลางทุกข้อ เช่นเดียวกัน และในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อ 8 "เพื่อให้เกิดผล
 ในการผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์" อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นด้านความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์
 ปานกลางทุกข้อ

ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีต่อสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือ
 เรียนทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคตนั้น พบว่า อาจารย์ผู้สอนส่วนมากมีความเห็นว่า เนื้อหาทุกบทควร
 คงเรื่องเดิมไว้ แต่ควรเพิ่มโดยขยายเนื้อหาให้กว้างขวางขึ้นในบางบท ได้แก่ บทที่ 1 บทที่ 2
 บทที่ 4 และบทที่ 5

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ตามความนึกเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ข้อที่ 1 "เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เพื่อพัฒนาศิลปินนิสัยของตนเอง" อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีความสอดคล้องกันโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คะแนนเฉลี่ยรายข้อที่อยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ เนื้อหาเสริมสร้างให้ผู้เรียนรักสวยรักงาม และเนื้อหาที่นำเสนอทำให้เกิดศิลปินนิสัยที่กล้าแสดงออกทั้งความนึกและการกระทำ แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาวิชาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาส่วนใหญ่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อที่ 1 ในด้านเสริมสร้างให้เป็นรักสวยรักงาม และเกิดศิลปินนิสัยที่กล้าแสดงออกทั้งความนึกและการกระทำ ซึ่งในการสอนแนวใหม่นั้น เลิศ อานันตะ (2523 : 63) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ควรให้นักเรียนทุกคนรู้จักแก้ปัญหา ค้นพบด้วยตนเองและใช้กิจกรรมทางศิลปะเป็นเครื่องมือในการเพาะความนึกสร้างสรรค์ ครูจะเป็นผู้ทำหน้าที่ยั่วยุและท้าทายให้เด็กได้แสดงออก ทั้งความนึกและการกระทำ

ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2531 ตามความนึกเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ข้อที่ 2 "เพื่อสำรวจความถนัด และความสนใจทางศิลปะ" อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า มีความสอดคล้องกันโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ เนื้อหาเสนอรูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละบุคคล เนื้อหาที่นำเสนอเพียงพอที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามทักษะของตน และเนื้อหาปูพื้นฐานความรู้ หลักเกณฑ์ที่สนับสนุนหรือจูงใจให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าต่อไป แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาวิชาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาส่วนใหญ่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อที่ 2 ในด้านที่เสนอรูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละบุคคลโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าในโอกาสต่อไป

ซึ่งตรงตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเนื้อหาของหนังสือเรียน สิ่งที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เนื้อหาที่นำมาเสนอควรเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของผู้อ่าน (ปิญโญ สาร 2516 : 268)

และกิจกรรมทางศิลปะ ควรเป็นสิ่งที่ท้าทายให้เด็กได้แสดงออกตามความถนัดและความสนใจของแต่ละคน (เลิศ อานันท์ 2523 : 63)

เกี่ยวกับหลักสูตรข้อที่ 3 "เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของศิลปะ กับชีวิตประจำวัน" อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่ามีคุณค่าสอดคล้อง โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ เนื้อหาให้ความรู้และหลักเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ เนื้อหาให้ความรู้และหลักเกณฑ์ทางวิชาการศิลปะ แสดงออกทางความรู้สึคนึกคิดให้ปรากฏเป็นรูปธรรม เนื้อหาให้ความรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้และหลักเกณฑ์ที่ได้จากการศึกษาศิลปะไปคิดแปลงใช้ได้อย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน และ เนื้อหาที่น่าสนใจสามารถให้ผู้เรียนใช้วิจารณ์ในการเลือกวิธีการแสดงออก และเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์แขนงทัศนศิลป์ศึกษาได้ตามความเหมาะสม จะเห็นได้ว่าเนื้อหาวิชาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาส่วนใหญ่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อที่ 3 ในด้านที่ให้ความรู้และหลักเกณฑ์ทางวิชาการศิลปะ โดยให้ผู้เรียนใช้วิจารณ์ในการเลือกวิธีการแสดงออก การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์แขนงทัศนศิลป์ศึกษา และสามารถนำความรู้และหลักเกณฑ์ที่ได้จากการศึกษาศิลปะไปคิดแปลงใช้ได้อย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน สำหรับหลักสูตรศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 107) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ถ้าพิจารณาจากหลักสูตรจะพบว่าหลักสูตรได้วางเป้าหมายสำหรับผลที่ได้รับจากการเรียนการสอน 5 ประการด้วยกัน ได้แก่ คุณภาพ สมรรถภาพทางศิลปะ ความสามารถในการประยุกต์ใช้เพื่อตรวจสอบความถนัด และประสิทธิภาพการอยู่ร่วมกันในสังคม

สำหรับหลักสูตรข้อที่ 4 "เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพโดยปลูกฝังความประณีตละเอียดอ่อนและมีรสนิยมในการเลือกสรรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม" อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีความสอดคล้องกันโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คะแนนเฉลี่ยรายชื่อที่อยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะแสดงออก จะเห็นได้ว่าเนื้อหาวิชาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาส่วนใหญ่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อที่ 4 ได้แก่ เนื้อหาที่จะพัฒนาบุคลิกภาพโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความประณีตละเอียดอ่อนและมีรสนิยมในการเลือกสรรยอมรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ยอมรับความคิดเห็นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ข้อที่ 5 "ส่งเสริมการแสดงออกโดยการค้นคว้าทดลองปฏิบัติกิจกรรมร่วมจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเห็นความสำคัญในกิจกรรมร่วมของหมู่คณะ" อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีความสอดคล้องกันโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คะแนนเฉลี่ยรายข้อที่อยู่ในเกณฑ์มากได้แก่ เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและรับผิดชอบบทบาทของตนในหมู่คณะ แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาวิชาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาส่วนใหญ่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อที่ 5 ในด้านที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบบทบาทของตนในหมู่คณะ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกโดยการค้นคว้าทดลอง และยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพราะในการสร้างงานศิลปะนั้นอาจเป็นทั้งการสร้างงานศิลปะของผู้เรียนเอง หรือการสร้างงานศิลปะของผู้อื่น (นฤมล ศิริธาร สวัสดิศุตร (2525 : 34) กล่าวว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่จำเป็นต้องบรรจุไว้ในหลักสูตร เพราะเป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ หลายประการ และการเรียนรู้เหล่านั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเติบโตขึ้นเป็นผู้มีความสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขและเจริญก้าวหน้า

ส่วนในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อที่ 6 "เพื่อให้เกิดความนิยมชมชื่นที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย" อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า มีความสอดคล้องกันโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ เนื้อหาชี้ให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่กระตุ้นให้เกิดการศึกษาค้นคว้า ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมชาติตน ที่แตกต่างจากชาติอื่น ๆ ชี้ให้เห็นคุณค่าแก่การเรียนรู้และควรค่าที่จะอนุรักษ์ไว้ให้แก่คนรุ่นหลัง

ซึ่งนับว่าวิชาการศึกษาอาชีพได้บรรจุไว้ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนมากขึ้น ทั้งยังได้รับความนิยมสืบต่อมา โดยเฉพาะวิชาช่างต่าง ๆ ที่ถูกรวมเป็นหลักสูตรศิลปะจัดการเรียนการสอนแต่ละระดับ ถือว่าเป็นวิชาที่แสดงออกด้านวัฒนธรรมทางจิตใจ อันเป็นผลดีแก่การดำเนินชีวิตของตนเองและมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศชาติ และพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต่อไป (ก่องสวัสดิพานิชย์ 2519 : 18 - 24) เพราะธรรมชาติของมนุษย์มีความโน้มเอียงไปในทางรัก

สวয়ร้งาม ถ้าสิ่งนี้ได้รับการพัฒนาอย่างดีและถูกต้องจะมีอิทธิพลและส่งเสริมบุคลิกภาพเมื่อเจริญเติบโต จะเป็นมนุษย์ที่มีความดีงามเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทรัพยากรมนุษย์ (วิชัย วงศ์ใหญ่ 2528 : 1)

ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ข้อที่ 7 "เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอดิเรกหรือการประกอบอาชีพสำหรับผู้ตนและสนใจ" อาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีความสอดคล้องกันโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลางคะแนนเฉลี่ยรายข้อที่อยู่ในเกณฑ์มากได้แก่ เนื้อหาเสริมสร้างให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ ไปประยุกต์ใช้เป็นงานอดิเรกในชีวิตประจำวันได้ แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ส่วนใหญ่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อที่ 7 ในด้านเสริมสร้างให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้เป็นงานอดิเรกในชีวิตประจำวัน และนำประสบการณ์ที่ได้ไปพัฒนาและประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ จะเห็นได้ว่าการศึกษาวิชาชีพ โดยเฉพาะวิชาศิลปะนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เป็นการสร้างคนเพื่อไปสร้างงานและการสร้างงานเพื่อสร้างเศรษฐกิจที่จะนำไปสู่ความเจริญของบ้านเมือง การศึกษาค้นคว้าวิชาชีพและการศึกษาวิชาทางด้านศิลปะมีการศึกษาสืบเนื่องกันมาตั้งแต่โบราณ

กล่าวโดยพิจารณาทางประวัติศาสตร์แล้ว ความเป็นมาของการศึกษาโดยเริ่มจากวัดและวังเป็นสถานศึกษาการจัดการเรียนการสอนยังไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ไม่มีหลักสูตร ไม่มีการศึกษาภาคบังคับ วิชาที่เรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่ออ่านออกเขียนได้เป็นสำคัญ (กาญจนา คุณารักษ์ 2525 : 78) ส่วนด้านวิชาชีพได้มีการเรียนการสอนกันตามบ้าน เนื่องจากการประกอบอาชีพของคนไทยในอดีตส่วนมากเป็นวิชาช่างฝีมือประเภทต่าง ๆ เช่น ช่างทอง ช่างแกะ ช่างปั้นและวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งมีการเรียนรู้จากครอบครัวแต่ละท้องถิ่นของตนสืบทอดกันต่อ ๆ มา (สิริลักษณ์ จำเรียง 2527 : 12) พ่อแม่มีความรู้อะไรก็สอนลูกหลานให้ปฏิบัติไปตามงานที่ประกอบอาชีพอยู่ โดยเริ่มฝึกจากสิ่งที่เรียนรู้ และปฏิบัติได้ง่าย ๆ ก่อนตามลำดับ สำหรับบุตรหลานของคนธรรมดาสามัญที่ต้องการมีอาชีพติดตัวก็ต้องไปขอศึกษาจากครอบครัวในหมู่บ้านของผู้ชำนาญในวิชาแขนงนั้น โดยเข้าไปอาศัยรับใช้การทำงานแล้วค่อยฝึกวิชาชีพเท่าที่จะมีโอกาส จนกระทั่งมีความรู้

ความสามารถพิเศษ เช่น วิชาช่างศิลปกรรม ก็จะเรียนได้จากวัดที่พระสงฆ์มีความรู้ (กองบรรณาธิการคุรุภัณฑ์. 2525 : 25)

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อที่ 5 "เพื่อให้เกิดผลในการผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์" อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นการมีความสอดคล้องกันโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คณะเฉลยรายชื่อที่อยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ เนื้อหาที่นำเสนอทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการแสดงออกทางศิลปะ แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษาส่วนใหญ่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อที่ 8 ในด้านที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการแสดงออกทางศิลปะ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักพึงพอใจ และมุ่งพัฒนาในด้านอารมณ์และจิตใจ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2526 : 10) ในหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาจัดไว้ในกลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ จุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชานี้เป็นการให้การศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นให้เกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมุ่งเน้นการสร้างสรรพฤติกรรมให้มีบุคลิกภาพที่งดงาม มีคุณธรรม มีสุนทรียะและอุปนิสัยที่พึงประสงค์

ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คัดสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษาในอนาคตนั้น อาจารย์ผู้สอนส่วนมากมีความเห็นว่า เนื้อหาในหนังสือเรียนทั้ง 10 บท ควรคงให้มีเนื้อหาหมวดต่าง ๆ ไว้ตามเดิม แต่ควรเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหาในแต่ละหมวดเพื่อให้ละเอียดยิ่งขึ้น ได้แก่ บทที่ 1 บทที่ 2 บทที่ 4 และบทที่ 5 แสดงให้เห็นว่าหนังสือเรียนดังกล่าวมีเนื้อหาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรและหนังสือเรียน ซึ่งต้องอาศัยรายวิชาและขอบเขตของเนื้อหาจากข้อกำหนดในหลักสูตร กฎหมาย กรุบทอง (2526 : 28) ได้กล่าวว่า เนื้อหาในหนังสือเรียนเป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่งที่จะเชื่อมโยงนักเรียนกับการบรรลุเป้าหมายของการเรียนการสอนตามหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือเรียนทัศนศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านความสอดคล้อง กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

พุทธศักราช 2521 นั้น อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่ามีวามสอดคล้องกันอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาจึงควรปรับปรุงเพื่อหาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรศิลปศึกษายิ่งขึ้น ได้แก่

จุดมุ่งหมายข้อที่ 1 "เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศิลปนิสัยของตนเอง" ควรปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความประณีต ละเอียดย่อย และรักษาความสะอาดยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายข้อที่ 2 "เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจทางศิลปะ" ควรปรับปรุงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามทัศนะของตนจากเนื้อหาที่ปูพื้นฐานความรู้ และหลักเกณฑ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

จุดมุ่งหมายข้อที่ 3 "เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของศิลปะ กับชีวิตประจำวัน ควรปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมในด้านหลักเกณฑ์ทางวิชาการศิลปะ สามารถให้ผู้เรียนรู้จักเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ รู้จักนำความรู้ และหลักเกณฑ์ที่ได้จากการศึกษาศิลปะ ไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

จุดมุ่งหมายข้อที่ 4 "เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพโดยปลูกฝังความประณีตละเอียดลออและมีรสนิยมในการเลือกสรรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม" ควรปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะแสดงออก เป็นคนมีเหตุผล และมีรสนิยม

จุดมุ่งหมายข้อที่ 5 "ส่งเสริมการแสดงออกโดยการค้นคว้าทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมร่วมจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเห็นความสำคัญในกิจกรรมร่วมของหมู่คณะในจุดมุ่งหมายข้อที่ 5 นี้ ควรจะปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมในด้านหลักเกณฑ์ทางวิชาการศิลปะ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกโดยการค้นคว้าทดลอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมที่ทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และยังส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และรับผิดชอบงานในหมู่คณะ

จุดมุ่งหมายข้อที่ 6 "เพื่อให้เกิดความนิยมชมชื่นที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมไทย" ควรปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมการสอนที่ชี้ให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไทย ซึ่งแตกต่างจากวัฒนธรรมชาติอื่น ชี้ให้เห็นคุณค่าแก่การเรียนรู้ และควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้

จุดมุ่งหมายข้อที่ 7 "เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอดิเรก หรือการประกอบอาชีพ สำหรับผู้ถนัดและสนใจ" ควรปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมการสอนที่เสริมสร้างให้ผู้เรียนรู้จักนำ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักนำความรู้ที่ได้ ไปประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ

จุดมุ่งหมายข้อที่ 8 "เพื่อให้เกิดผลในการผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์" ควรปรับปรุง เนื้อหาและกิจกรรมการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกร่าเริง มุ่งพัฒนาในด้านอารมณ์และจิตใจ เพื่อส่งเสริมให้ปฏิบัติงานศิลปะเพื่อผ่อนคลายอารมณ์และจิตใจ

2. สำหรับครูผู้สอนทัศนศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นั้น ควรปรับปรุงแนวการสอน ให้เป็นไปตามเนื้อหาที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรในประเด็นต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้ว เพราะแนวการสอนของครูจะเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ทำให้บรรลุเป้าหมายได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยในเรื่องนี้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น จึงขอเสนอแนะในการวิจัยไว้ดังนี้

1. ศึกษาทัศนะของนักเรียนและอาจารย์ที่มีต่อหนังสือเรียนในด้านเนื้อหาวิชา กิจกรรม การเรียนการสอน และการประเมินผล
2. วิเคราะห์เนื้อหา วิชาทัศนศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยเน้นรายละเอียด
3. ศึกษาแนวโน้มของหนังสือเรียนทัศนศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามทัศนะของ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เทคนิคแบบเคลฟาย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษฎา กรุทอง. การคัดเลือกรายวิชาบังคับในหลักสูตร. ปรินซิเพิล กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อักสำเนา.
- ก่อ สวัสดิพานิช. "หนังสือเรียนของเด็ก." ศูนย์ศึกษา. 11 (3) มีนาคม, 2507.
- เกษม บุญอ่อน. "เดลฟายเทคนิค (Delphi Technique) กับการบริหาร." ศึกษาศาสตร์. 11 (1-2) ตุลาคม - มีนาคม, 2525. อักสำเนา
- โกชัย สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร. การวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียน. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์, 2521.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. "แนวความคิดเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและวิเคราะห์แบบเรียน." การวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2525.
- จินตนา ใบกาชู่. หนังสือเรียนที่ไม่ใช่แบบเรียน ประชาศึกษา. 28(8) มีนาคม, 2520.
- กิลก บุญเรืองรอด. การประยุกต์เดลฟายเทคนิคและโปรแกรมเชิงเส้นตรงในการกำหนดและใช้เกณฑ์จำนวนบุคลากรอาจารย์ขั้นต่ำ สำหรับการเปิดสอนสาขาวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู พ.ศ. 2519 ของวิทยาลัยครู. ปรินซิเพิล กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อักสำเนา.
- นงลักษณ์ ชายหาค. การวิเคราะห์หนังสืออ่านเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่าน. ปรินซิเพิล กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อักสำเนา.
- นิรมล ศิริธสาร สวัสดิบุตร. ศิลปศึกษากับครูประถม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศิริธสาร, 2525.
- นพคุณ คุณาชีวะ และคนอื่น ๆ. การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียน. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองศิลป์การพิมพ์, 2525.
- ประยูร ศรีประสานธน์. "เทคนิคแบบเดลฟาย." การวางแผนและการจัดการทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2526.

- เปรี๊ยะ กุมพ. "เกร็ดเกี่ยวกับตำรา." การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2525.
- เพ็ญศิริ ภักดีอุทธรณ์. การศึกษาแบบเรียนภาษาไทย (ประถม-มัธยม). กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม, 2524.
- ปิฎกธรรมาสาร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2526.
- เลิศ อานันท์. "ครูจะสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ได้อย่างไร." ศิลปะในโรงเรียน. กราฟฟิคอาร์ต, 2523.
- วัลลีย์ ประสาททองโอสด. "เกณฑ์การใช้และควบคุมหนังสือเรียน." การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2525.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ : ธเนศวรการพิมพ์, 2525.
- _____. "ศิลปะเด็ก." สภาพปัจจุบันและอนาคต. คัดจากเอกสารสัมมนาทางวิชาการ เรื่องศิลปะเด็ก สภาพปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2528.
- วินัย โสมคี. "ศิลปะศึกษา." สารานุกรมศึกษาศาสตร์. (2) : 112 - 114 ; ตุลาคม - ธันวาคม, 2528.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. รายงานการวิจัยเรื่องวิวัฒนาการศิลปะศึกษาและสุนทรียภาพของเด็กไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หนังสือเรียนทัศนศึกษา ศ 205, ศ 206. กรุงเทพฯ : กุรุสภา, 2529.
- _____. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : กุรุสภา, 2525.
- _____. คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ออก 419/2522 เรื่อง ให้ใช้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้และควบคุมการใช้หนังสือสำหรับนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. 2522. อัครา. 2521.
- _____. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2521.

- ศศิธร สิงหลชาติ. "การติดตามผลนักเรียนที่สำเร็จอาชีวศึกษา (มศ. 6) จากสถานศึกษา เอกชน." วิทยานิพนธ์ ค.บ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
อัครสำเนา.
- สงบ ลักษณะ. "การวางแผนโครงการวิจัย วิจัยเพื่อการเรียนการสอน." การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2525.
- สลวย โรจนสาโรช. "คำสารภาพของนักเรียน." จันทรเกษม. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษา นอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ, 2530.
- สวัสดิ์ จงกล. "การพัฒนาหลักสูตร." นวัตกรรมเพื่อการศึกษา. วารสารเชิงวิชาการของ นักศึกษา วิชาอุดมศึกษา กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- สิริลักษณ์ จำเรียง. "แนวโน้มการจัดการศึกษาเอกชนสายอาชีวศึกษาในประเทศไทยโดยใช้ เทคนิคเคลฟาย." วิทยานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัครสำเนา.
- สมิทร คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2516.
- สุระ คามาพงศ์. การวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจักขณ์ เล่ม 2 ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัครสำเนา
- หน่วยศึกษานิเทศ กรมการฝึกหัดครู "การสอนศิลปศึกษา." การสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เล่ม 2. ศิลปศึกษา, 2529.
- หทัย ตันหยง. "แนวทางสร้างสื่อพิมพ์ประเภทคำรา." ลานซ้อย. หน้า 32-33. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง, 2529.
- อารี สุทธิพันธ์ และคนอื่น ๆ. ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : สารศึกษากาพิมพ์, 2515.
- _____. "การสอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษา." ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาสาร, 2526.
- อำนาจ เย็นสบาย. "พัฒนาการหลักสูตรศิลปะและแนวคิดในการปรับปรุงหลักสูตรปัจจุบัน." ครูปริทัศน์. 10 : 25 - 29; เมษายน, 2528.

- Best, John W. Research in Education. New Jersey, Prentice-Hall, 1963.
- Clark, Leonard H. and Starr, Irving S. Secondary and Middle School Teaching Methods. 3rd. ed, New York, Macmillan Publishing Co., 1981.
- Frymier, Jack R. A School for Tomorrow. California, McCutchan Publishing Company, 1973.
- Horn, M.V. Give Children Wings : A Manual on How to Write for Children. New York, Committee on World Literacy and Christian Literature, 1970.
- Kohtbantau, S. "Adult Education in Thailand : A Need Assessment." A Ph.D. Dissertation. University of Oregon, 1978.
- Saylor, Gallen J. and William M. Alexander. Planing Curriculum for School. New York, Holt, Rinehart and Winston, 1974.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มกราคม 2528

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ด้วยข้าพเจ้ากำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ขณะนี้กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "วิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือเรียนทัศนศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521" หนังสือเรียนทัศนศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เล่มนี้ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดทำ ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะขอทราบความคิดเห็นจากท่านเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยและเป็นแนวทางที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพหนังสือเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความกรุณาจากท่าน โปรดได้ตอบแบบสอบถามตรงตามความคิดเห็นของท่าน ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้ จะไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อท่านแต่อย่างใด และขอขอบพระคุณในความกรุณา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางอัญชลี โสมคี่)

นิสิตปริญญาโทสาขาศิลปศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามตอนที่ 1

แบบสอบถามตอนที่ 2

แบบสอบถามตอนที่ 1

วิเคราะห์หนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านความสอดคล้องกับ
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิชาศิลปะศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 "

ตอนที่ 1

คำชี้แจงสำหรับตอบแบบสอบถาม

ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น ๆ ตามลำดับคะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มีความสอดคล้องมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความสอดคล้องมาก
- 3 หมายถึง มีความสอดคล้องปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อย
- 1 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

ข้อความ	ลำดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
ตัวอย่าง					
(0) เนื้อหาโดยส่วนรวมของหนังสือทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปะศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521	✓				

ข้อความ	อันดับคะแนน					จุดประสงค์ของการ เรียนวิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตร
	5	4	3	2	1	
เกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหา						
(1) เนื้อหาเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นคนรักสวยรักงาม						(1) เพื่อให้ผู้เรียนมี ประสบการณ์เพื่อ พัฒนาศิลปนิสัย ของตนเอง
(2) เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความประณีตละเอียดอ่อน						
(3) เนื้อหาก่อให้เกิดศิลปนิสัยที่เป็นคนรักษาความสะอาด						
(4) เนื้อหาที่นำเสนอทำให้เกิดศิลปนิสัยที่กล้าแสดงออก ทั้งความคิดและการกระทำ						
(5) เนื้อหาเสนอรูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดง ออกตามความสามารถของแต่ละบุคคล						(2) เพื่อสำรวจความ ถนัดและความ สนใจทางศิลปะ
(6) เนื้อหาที่นำเสนอเพียงพอที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้แสดงออกตามทักษะของตน						
(7) เนื้อหาปูพื้นฐานความรู้ หลักเกณฑ์ที่สนับสนุน หรือ จูงใจให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าต่อไป						
(8) เนื้อหาให้ความรู้และหลักเกณฑ์ทางวิชาการศิลปะ แสดงออกทางความรู้สึกรักศิลปะให้ปรากฏเป็น รูปธรรม						(3) เพื่อให้เกิดความ รู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของ ศิลปะกับชีวิต ประจำวัน
(9) เนื้อหาให้ความรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้และ หลักเกณฑ์ได้จากการศึกษาศิลปะไปคิดแปลง ใช้ได้อย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน						

ข้อความ	อันดับคะแนน					จุดประสงค์ของการเรียน วิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตร
	5	4	3	2	1	
(10) เนื้อหาที่นำเสนอสามารถให้ผู้เรียนใช้ วิจารณ์งานในการเลือกวิธีการแสดงออก และวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะแขนงทัศนศึกษา ได้ตามความเหมาะสม						(4) เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพโดย ปลูกฝังความประณีต ละ เอื้อยอ่อน และมีความสนใจ ในการเลือกสรรที่จะนำ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเองและสังคม
(11) เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะ แสดงออก						
(12) เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจใน ตนเอง						
(13) เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นกมีเหตุผล มีความคิดที่เปิดกว้าง ยอมรับความ คิดเห็นต่าง ๆ ยอมรับสิ่งแปลกใหม่ ต่าง ๆ						
(14) เนื้อหาช่วยเสริมสร้างรสนิยมในบุคคล						(5) ส่งเสริมการแสดงออก โดยการค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจากความ คิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และเห็นความสำคัญใน กิจกรรมร่วมของหมู่คณะ
(15) เนื้อหาที่มีลักษณะที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ แสดงออกโดยการค้นคว้าทดลอง						
(16) เนื้อหาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกปฏิบัติ กิจกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์						
(17) เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่นและรับผิดชอบบทบาทของตนใน หมู่คณะ						

ข้อความ	อันดับคะแนน					จุดประสงค์ของการเรียน วิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตร
	5	4	3	2	1	
(18) เนื้อหาชี้ให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ						(6) เพื่อให้เกิดความนิยม ชมชื่น ที่จะนำไปสู่การ อนุรักษ์และพัฒนาศิลป วัฒนธรรมไทย
(19) เนื้อหาชี้ให้เห็นว่าศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของ วัฒนธรรมที่กระตุ้นให้เกิดการศึกษา ค้นคว้าและปฏิบัติ						
(20) เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เห็นถึงความ สำคัญของวัฒนธรรมชาติตน ซึ่งอาจ แตกต่างกับชาติอื่น ๆ						
(21) เนื้อหาชี้ให้เห็นคุณค่าแก่การเรียนรู้ และควร ค่าที่จะอนุรักษ์ไว้ให้แก่คนรุ่นหลัง						
(22) เนื้อหาเสริมสร้างให้ผู้เรียนสามารถนำ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ ใช้เป็นงานอดิเรกในชีวิตประจำวันได้						(7) เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่ งานอดิเรก หรือการ ประกอบอาชีพสำหรับ ผู้ถนัดและสนใจ
(23) เนื้อหาส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้ไปพัฒนาและ ประกอบอาชีพตามความถนัดและความ สนใจ						
(24) เนื้อหามุ่งส่งเสริมให้ปฏิบัติงานศิลปะ เพื่อ ผ่อนคลายอารมณ์และจิตใจ						(8) เพื่อให้เกิดผลในการ ผ่อนคลายจิตใจ และ อารมณ์
(25) เนื้อหาที่นำเสนอทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อ การแสดงออกทางศิลปะ						

ข้อความ	อันดับคะแนน					จุดประสงค์ของการเรียน วิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตร
	5	4	3	2	1	
(26) เนื้อหาจุดใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้ลึก ฟังพอใจและมุ่งพัฒนาในค่านิยม และจิตใจ						

ตอนที่ 2

คำชี้แจง

ในฐานที่ท่านเป็นผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ท่านคิดว่าสภาพการณ์ของเนื้อหาในหนังสือเรียนเล่มนี้ ควรจะเป็นอย่างไรในอนาคต เมื่อการใช้หนังสือเล่มนี้ครบวงจรของหลักสูตรแล้ว โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านเห็นด้วย

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็น			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
บทที่ 1 การวาดเขียน - ประวัติความเป็นมา - ความเข้าใจเกี่ยวกับวาดเขียน - ลักษณะรูปแบบและวิธีการ - การทดลอง การทดลองเกี่ยวกับสี การทดลองเกี่ยวกับเส้น การทดลองเกี่ยวกับรูปทรง การทดลองประดิษฐ์ตัวอักษร				
บทที่ 2 การพิมพ์ภาพ - ความหมายของการพิมพ์ภาพ - ที่มาของการพิมพ์ภาพ - เทคนิคการพิมพ์ภาพ - วิธีการพิมพ์				

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็น			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
บทที่ 3 การปั้น การแกะสลัก - ความหมายและที่มาของการปั้น การแกะสลัก - ประเภทของงานประติมากรรม - วิธีสร้างงานประติมากรรม - การตกแต่งงานประติมากรรมเพื่อ นำไปใช้ประโยชน์				
บทที่ 4 ศิลปะไทย - ความหมายและที่มาของศิลปะไทย - ประเภทของศิลปะไทย - จิตรกรรมไทย - ประติมากรรมไทย - สถาปัตยกรรมไทย				
บทที่ 5 ศิลปะสากล - ความหมายและที่มาของศิลปะสากล - ลักษณะโดยทั่วไปของศิลปะสากล				
บทที่ 6 องค์ประกอบศิลปะ - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับองค์ประกอบ - ลักษณะขององค์ประกอบ				

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็น			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
- ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับ งานศิลปะ				
- องค์ประกอบสำคัญของงานศิลปะ				
บทที่ 7 การออกแบบ				
- ความรู้เบื้องต้นของการออกแบบ				
- ความหมายของการออกแบบ				
- หลักการออกแบบ				
- ประเภทงานออกแบบ				
- ข้อคิดในการออกแบบ				
- แนวทางในการออกแบบ				
บทที่ 8 การสร้างสรรค์งานศิลปะ				
- ความหมายของความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์				
- ลักษณะของคนที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์				
- ความสำคัญของความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์				
- หลักการสร้างความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์				

เนื้อหาในหนังสือเรียน ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	สภาพการณ์ที่ควรจะเป็น			
	ควรจัดเพิ่มขึ้น ในเรื่องใด	ควรคงไว้ ในเรื่องใด	ควรลดให้น้อย ลงในเรื่องใด	ควรจะพัฒนา ในเรื่องใด
- แนวคิดในการพัฒนาความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์				
- การฝึกให้เกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์				
บทที่ 9 นิทรรศการทางศิลปะ				
- ความหมาย				
- ประเภทของนิทรรศการ				
- การเตรียมจัดนิทรรศการ				
- ลักษณะการจัดนิทรรศการ				
- การคัดเลือกผลงาน				
- กิจกรรมร่วมงานนิทรรศการ				
- หลักการชมนิทรรศการ				
บทที่ 10 ศิลปวิจารณ์				
- ความหมาย				
- ลักษณะการวิจารณ์				
- แนวการวิจารณ์ศิลปะ				
- คุณธรรมของผู้วิจารณ์				

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

บทที่ 1

บทที่ 2

บทที่ 3

บทที่ 4

บทที่ 5

บทที่ 6

บทที่ 7

บทที่ 8

บทที่ 9

บทที่ 10

วิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ในด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปะศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

บทคัดย่อ
ของ
อัญชลี โสมคี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สิงหาคม 2531

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 205, ศ 206 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ และความเหมาะสมของเนื้อหาหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 59 คน

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 2 ชุด ชุดแรกประกอบด้วย คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 26 ข้อ ถามถึงความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาหนังสือนี้ กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลป์ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนที่สองประกอบด้วยคำถามแบบเช็ครายการ จำนวน 10 ชุด เนื้อหาและคำถามแบบปลายเปิดจำนวน 10 ข้อ ซึ่งถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบในแง่ของเนื้อหาทั้ง 10 บท ตามสภาพการณ์ที่ควรจะเป็น

ผลการศึกษาปรากฏว่า หนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 อยู่ในเกณฑ์ปานกลางทุกข้อ ในด้านความเหมาะสมของเนื้อหาหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคตนั้น เนื้อหาทุกบทควรคงเรื่องเดิมไว้ แต่ควรเพิ่มเติมโดยขยายเนื้อหาให้กว้างขึ้นในบางบท ได้แก่ บทที่ 1 บทที่ 2 บทที่ 4 และบทที่ 5

A CONTENT ANALYSIS OF MATHAYOM SUKSA II VISUAL ART TEXTBOOK
IN RELEVANT TO THE LOWER SECONDARY ART EDUCATION
CURRICULUM OBJECTIVES OF B.E. 2521.

AN ABSTRACT

BY

UNCHALEE SOMDEE

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Education degree

at Srinakharinwirot University

August 1988

The Purpose of this study was to analyze a Thai Visual Art textbook; A 205, A 206 for Mathayom Suksa 2 about the present condition of the text in compatible with objectives of the Art Education Curriculum of B.E. 2521 at the lower secondary level. The Study also aimed at seeking opinions about future improvement of the text's subject matter.

The evaluation based upon opinions of fifty-nine teachers teaching in Visual Art at this level from schools under the Department of Formal Education, Ministry of Education, within Bangkok.

The instrument used for collecting data was 2 sets of questionnaires. The first set contained 26 rating-scaled questions referred to the present condition of the content relevancy of the text to the lower secondary art curriculum objectives. The Second part included 10 sets of check-listed questions according to the content of 10 chapters within the text and a set of 10 open-ended questions asking for opinions about the condition that the text's content ought to be improved.

The research finding indicated as follows:

1. Most of the content in this book is corresponded to the objectives of art education curriculum of B.E. 2521 at the lower secondary level in moderated degree on the account of every items from rating scaled questions.

2. The data gathering from check-listed and open-ended questionnaires suggested that most of the topics which included in the textbook are appropriate and sufficient except in chapters 1, 2, 4 and 5. The future improvement of this text should emphasis upon increasing the content of these sections more details as to make them clearer.